

Фотопогляд: «БАГАТО СНІГУ — НА ВРОЖАЙ»

Фото Г. Оборської

ПОГЛЯД

Справді-бо, суспільно-політичне життя в Україні після Помаранчевої революції набрало шалених темпів: нова влада, ніби потрапивши в цейнот, рвонула з місця в кар'єр. І це зрозуміло: часу до вересня, коли має здійснитися конституційна реформа і владні повноваження будуть переакцентовані з Президента на Кабінет міністрів, залишилося небагато, а встигнути треба зробити чимало. Проблем і важких, і гострих, що потребують негайного розв'язання, з огляду на сумний спадок режиму Кучми—Медведчука—Януковича, набралася добра фура. Тому-то і сам Президент не знає спочинку, намагаючись скрізь устигнути, і новопризначені міністри не виходять із кабінетів ні вдень, ні вночі, — аж прем'єр Тимошенко змушена була прийняти вольове рішення про заборону їм затримуватися на роботі довше 22.00.

Стиль роботи нової влади дуже незвичний з огляду на те, що було раніше. Він максимально відкритий, спрямований до людей, хоча й віддає іноді популізмом. Ну, вирішили міністри минулої неділі разом провести вихідний на льодовому катку — добре: і фізкультура, і відпочинок, і злітутування єдиної команди. Але цей епізод зайняв так багато місця в засобах масової інформації, що, здається, дехто вже забув, що урядовці — це звичайні люди і мають право на звичайний відпочинок, нехай навіть такий, як декому здається екзотичний, як катання на ковзанах.

Утім, перейдімо до проблем. Їх, на жаль, немало, та окреслимо п'ять найважливіших.

1. **ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВЧОЇ ВЕРТИКАЛІ** — першочергове завдання Президента Ющенка. Тут треба, по-перше, поєднати інтереси державної доцільності з політичними зобов'язаннями своїх союзників по коаліції. По-друге, щоб забезпечити стабільну більшість на підтримку уряду, довелося залучити на свій бік певні політичні групи у

НОВА ВЛАДА: З МІСЦЯ В КАР'ЄР

Верховній Раді, запросивши їхніх представників до участі у виконавчих структурах. Ні для кого не секрет, з якою затятістю торгувалися з Президентом соціалісти, — через ці торги, що затягнулися, навіть кілька разів переносилося сесійне засідання парламенту, де було обіцяно оприлюднити склад уряду та імена голів облдержадміністрацій. Та все-таки домоглися трьох міністерських портфель і отримали кілька областей.

Але не обійшлося без колізій. Проти призначення за квотою партії, очолюваної спікером Литвином, «губернатором» Хмельниччини Віталія Олуйка рішуче виступили місцеві прихильники «Нашої України», інкримінуючи останньому підтримку Януковича на виборах. Пікети облдержадміністрації вилилися в пікети Секретаріату Президента під гаслами «Ющенко — так! Олуйко — ні!» Зрештою, Олуйко під цим тиском подав заяву про відставку.

Це не поодинокий конфлікт такого роду. Одеситів — і не тільки їх — прикро вразило «братання» новопризначеного голови облдержадміністрації Цушка (квота Соцпартії) з колишнім «губернатором» Грановецьким, який також активно підтримував тодішнього провладного кандидата (пригадаймо хоча б, як в обласному центрі символічно душили асфальтовим катком помаранчі), тепер пересів у крісло голови облради. Виникають проблеми з призначенням керівників і в районах Полтавщини.

Місцеві «бунти» є породженням (і продовженням) Помаранчевої революції: пробуджений від політичної сплячки народ продовжує відстоювати своє конституційне право бути джерелом влади вже тоді, коли

здобуто загальну перемогу. Але не тільки периферійні колізії викликають занепокоєння. Прискіпливе око помічає в Кабміні й «колишні обличчя», і представників великого бізнесу, і керівників політичних партій. Поки що авторитет Ющенка беззаперечний, але ці «тертя» з приводу кадрових призначень можуть несподівано набрати сили ближче до парламентських виборів 2006 року.

2. **БЮДЖЕТ-2005** став постійним головним болем нинішньої влади. Використані урядом Януковича бюджетні кошти на передвиборну боротьбу, випотрошена до денця розкраданням та популістськими доплатами до пенсій державна скарбниця, зростання цін і збільшення інфляції — все це нині як непогашена пожежа. Тому перед Президентом і урядом постало завдання не тільки виконати власну соціальну програму, запропоновану перед виборами, а, передусім, знайти ефективні засоби поповнення бюджету, щоб виправити накоєне минулою владою, узаконити рівень тимчасових пенсійних доплат, додавши їх до пенсій, підвищити розмір зарплатні до рівня збільшеного прожиткового мінімуму, реалізувати низку інших важливих заходів соціального спрямування.

Наповнення державного бюджету до необхідного рівня — дуже непросте завдання. Адже реальний бюджетний дефіцит, за різними підрахунками, досяг космічних розмірів — від 32 до 36 мільярдів гривень. Треба шукати ефективні шляхи та засоби його наповнення.

Закінчення на с. 2

Сьогодні в номері:

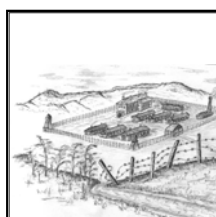
**“Гороскоп”
від Людмили
Пустельник**

стор. 2

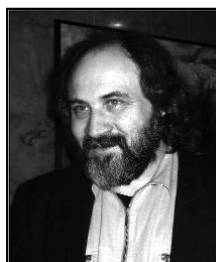
**Донецьк за,
Донецьк
проти**

стор. 4

**Норильське
пекло**

стор. 6

**Народний
художник
Франчук**

стор. 9

**Співець
“великої
гармонії”**

стор. 11

**Любов
Зиновія
Федика**

стор. 12

**У вашій
хаті є
скриня?**

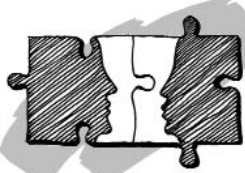
стор. 13

**Поетичні
автографи**

стор. 15

МІКРОХРОНІКА

Історичні події, пов'язані з обранням всенародного Президента України, всенародної пані Прем'єр-міністра та молодого уряду, а також темп, що його вони набрали з перших днів своєї каденції, зрушив із місця ініціативи сотень тисяч, якщо не мільйонів, громадян держави.

Цей рух ми спостерігаємо також серед відвідувачів редакції і дописувачів “Слова Просвіти”. Збільшилася численність “ходо-ків”, котрі пропонують надрукувати в газеті звернення чи відкриті листи до Президента Віктора Ющенка (наприклад, колективу працівників підприємства чи установи, котрі засвідчують факти власними підписами на кількох сторінках).

Отримуємо багато листів, зокрема вір-шів, автори яких звертаються до пана Віктора Ющенка чи пані Юлії Тимошенко з різноманітними побажаннями, проханнями, викладають своє бачення ситуації й майбутнього. Зрештою цю тенденцію — коли громадяни усієї України звертаються зі своїми проблемами одразу до першої особи держави — можна побачити навіть у щоденних телерепортажах і замахуваннях із місць подій.

Вчора прийшли до нашої редакції мама з дочкою, котрі приїхали до Києва з міста Слов'янськ Донецької області. Привезли фотографії з діяльності місцевого осередку “Просвіти”, а от розповісти про події в Слов'янську, про нинішню тамтешню ситуацію після виборів для публікації в газеті бо-ються. Бояться за своє життя. “От коли, — кажуть, — Президент і уряд наведуть там у нас порядок, тоді...”

Відомо, що культ особи породжує не стільки сама особа, скільки оточення, причому не обов'язково найближче. Біля джерел культу

ВРАХОВУЙТЕ ТЕХНОЛОГІЮ БЮРОКРАТІЇ

царя, імператора, диктатора лежить елементарний страх і лінощі “простих” людей, “рядових” громадян, котрі замість дати собі труд поклопотатися і вимагати на місцевому рівні розв'язання своїх локальних, місцевих (а подекуди й індивідуальних) проблем, одразу намагаються бити у найбільший дзвін в Україні. Тоді як в Україні, як у кожній державі, існує певний порядок і система правил спілкування між керівництвом і громадянами.

Щоб хоча б поверхово з'ясувати, який порядок звернення громадян до вищого керівництва існує нині, я вирішив провести невеликий експеримент. Тим більше, що для цього знайшовся цілком благородний інформаційний привід, — вийшла друком моя книжка “По-сусідськи, Польський вектор”, в якій згадуються 383 особи, в тому числі особа Віктора Ющенка згадується

шість разів: на 71, 184, 185, 210, 325, 404 сторінках.

Отже, написав на титулі коротку присвяту і для чистоти експерименту не пішов до приймальної Президента України як журналіст, який усе-таки має якісь навички і привілеї, а “запустив” рядову громадянку — дружину, яку попросив виконати лише одну річ: передати книжку з присвятою до Приймальної. А там — як хочуть чи як можуть. Жодних вимог, жодних претензій. Книжка є книжка, з Віктором Андрійовичем ми знайомі особисто, мої проблеми я розв'язую сам, а від Президента мені потрібно хіба що те, щоб він був живий-здоровий.

Вранці о 8.30 дружина увійшла до приміщення по вул. Шовковичній, 12, де розташована приймальня Президента України. У великому холі зліва за віконцем сиділа чергова, у глибині приміщення — ввімкнутий телевізор, стільці вздовж стін, кілька відвідувачів. З правого боку — кілька сходиночок і далі двері з написом “Приймальня”.

Ввійшовши у ці двері, відвідувач потрапляє у довгий коридор. Назустріч дружині — якийсь службовець: “Якщо Ви про амністію, тоді треба зареєструватися. Ах, з іншого питання? Усе одно — зареєструватися”. Провів у кімнату реєстрації.

Дружина підійшла до віконця, пред'явила посвідчення і пояснила мету свого візиту. Пані за віконцем записала персональні дані дружини на реєстраційну картку і запропонувала пройти до кімнати прийому відвідувачів зараз, зранку, бо вдень буває черга до 100 осіб.

Уже відомий службовець провів дружину в інший коридор, до кімнати, де сидів чоловік років 35, який одразу запитав: “В якій справі?”. Дружина відповіла, що прийшла залишити книжку в подарунок Президенту за дорученням чоловіка, який працює у “Слові Просвіти” і є автором цієї книжки.

“Чоловік знову запитав, чи я зареєструвалася. Потім разом зі мною вийшов із кабінету, пішов до реєстрації, взяв мою картку і ми зайшли в перші двері в коридорі, яким я щойно йшла. Там було двоє чоловіків. Один подивився на книжку і сказав, що її, мабуть, можна взяти до бібліотеки, але запитав, чи є лист. Я сказала, що посвята написана на титулі книжки. Запитали, для чого написана ця книжка. Я пояснила, що для покращення наших стосунків із Польщею. Вони мені порадили написати листа і в ньому викласти мету подання книжки”, — розповіла дружина.

І ще вони сказали, якщо цю книгу хоче подарувати автор, то нехай прийде сам, щоб реєстрація була на його ім'я. І це можна зробити завтра. Завтра була п'ятниця, дружина пішла на пошту і спокійно відправила книжку. Кінець зв'язку...

Я так докладно виклав цей невеличкий епізод нашого життя не для критики, а для кращого уявлення читачам, в яких обставинах вони можуть опинитися, якщо захочуть звернутися до першої лінії президентського апарату. Навіть якщо прийдуть не з проханням про амністію, а з пропозицією прийняти у подарунок книжку, в якій наш Президент зазначений на шести сторінках, починаючи з 1996 року.

А тим часом до Києва з областей і районів постійно збільшується потік “ходо-ків”, котрі категорично і негайно вимагають від нової влади розв'язати проблеми, що на-громаджувалися попередні 13 років.

● **Євген ГОЛИБАРД**

ДИВА ДИВНІ

Розповім про дива, які творяться в нашому стародавньому місті — Білій Церкві. У самому його центрі декілька років тому раптово згоріло приміщення Дворянського зібрання — визначної архітектурної пам'ятки позаминулого століття. Мабуть, воно комусь заважало, бо займало чималу площу, яку можна відвести під будь-яку забудову. Зате руїни, що лишилися після нього, вже потім не заважали нікому.

Натомість давно вже заважає нашій мерії пам'ятник Тарасові Шевченку. Вже кілька років поспіль точаться суперечки між громадськістю нашого міста і його керівництвом, яке пропонує “перемістити” пам'ятник, бо він, мовляв, не вписується в архітектурний ансамбль: поряд із ним — Преображенський собор і капличка. Тоді як пам'ятник “вождю пролетаріату” з рукою, націленою кудись у бік ювелірного магазину, аж ніяк мерії не заважає. Мабуть, тому, що гарно сюди вписується.

Зрозуміло, що кожний лишає ближче до себе те, що йому дорожче й потрібніше. Але ж тоді дуже дивним є факт, що чергову автозаправку, таку потрібну мері, чомусь побудували не біля його помешкання, а поблизу улюбленого всіма білоцерківцями дендропарку “Олександрія” — гордістю не лише нашого міста, а й України, бо пов'язаний з її історичним минулим. Я пишу — “чергову” через те, що в Білій Церкві вже є кілька таких автозаправок, навіть на одній вулиці. Точну цифру не називаю навмисне: адже немає впевненості,

НАШ МЕР — НЕ З ПОЛОХЛИВИХ

що за той час, поки вийде мій матеріал, з важкої руки мера не збудують ще однієї.

Дивним є й “визначення” Дня міста в Білій Церкві. Одного року пану Г. Шуліпі замянеться святкувати його в жовтні, другого — в травні, а наступного — у вересні. Але найбільш дивним було бажання мера в 2004 році: День міста за його наказом святкували 11 вересня — у час жалоби всіх християн світу — в День усикновення голови Іоанна Хрестителя. Якщо пан Шуліпа атеїст і не визнає релігійних свят, то це його особисте право. Але ж як держслужбовець він не мав права оголошувати святковим день 11 вересня, коли по всій Україні його оголосили днем жалоби. Бо в той день, коли вся Україна співчувала родичам загиблих у Беслані, білоцерківці веселилися, співали, танцювали й пухкали феєрверками.

На підставі таких дивних фактів складається враження, що наше місто з колишньої гетьманської столиці, великого козацького міста перетворюється нині на таку собі “вотчину” вередливого пана. Особливо ж ми відчули це під час виборів президента України. В усіх навчальних закладах, організаціях та установах зі вказівки мера проводилася агітація лише за одного кандидата. Можливо, тому, що за іншого майже не треба було агітувати, — за нього висловилася переважна більшість виборців.

Особливо ж важка рука мера позначилася в період виборної кампанії на засобах масової

інформації. Уся місцева преса опинилася під пресом міськвиконкому. Газети “Замкова гора” і “Громадська думка” агітували тільки за Януковича зі зрозумілих причин, — адже вони є органами міської й районної держадміністрацій. А значить, повинні були хворіти, чи то пак — уболювати так само, як і весь організм — разом із головою.

Регіональна загальнополітична газета “Новини Київщини” так само опинилася під пресом. Наприклад, лише в № 47 за 18 листопада 2004 року цілу сторінку відвели для передруку з “Комсомольської правди” статті Георгія Брянцева “Свого ученика я запамню навсеред”. У ній вчителька з Донецчини розповідає про свого колишнього учня, кандидата на пост президента — Віктора Януковича.

Такий самий матеріал цього ж автора під назвою “Перша вчителька прем'єра” було надруковано в регіональній газеті “Юр'ївська земля”. Дуже уважно прочитала про те, як вчили майбутнього “прем'єра” і як він учився. Але, як видно, вчителька його не довчила. Інакше б і писав без помилок, і не брехав би, і дівчат поважав... Але це вже на совісті тієї вчительки і її невдалого учня...

А от на совісті наших білоцерківських журналістів — те, що на підтримку нашого справжнього народного Президента Віктора Ющенка під час усієї виборної кампанії не було надруковано **жодного** матеріалу! І це вже дивно! Невже всі органи преси Білої Церкви захворіли

на хронічне холоуїство? Але ж я знаю, що майже всі журналісти з названих редакцій, яких я запитала, — голосували за Віктора Ющенка. Мабуть, усі вони симулювали або ж змушені були симулювати цю ганебну хворобу, щоб вижити в такий важкий період.

Але були серед них і винятки. Так, наприклад, газета “Сім'я”, незважаючи на тиск міськвиконкому, під час усього виборчого періоду лишалася нейтральною. А редактор регіональної газети “Спортивна Київщина” — Леонід Бойко з перших днів не приховував свого “помаранчевого” настрою, взагалі ігноруючи всі міськвиконкомівські “тусовки”, на які не приходив жодний із його підлеглих. Не побоюючись його працівники виступати на підтримку Віктора Ющенка, тому що не хотіли забруднити себе брехнею ні перед білоцерківцями, ні перед усім народом.

Щоправда, і наш мер не з полохливих. Незважаючи на те, що він, як держслужбовець, не мав права особисто агітувати за будь-якого кандидата в президенти, пан Шуліпа не побоювався агітувати за Януковича студентів Білоцерківського державного аграрного університету. Але, незважаючи на всі ці перешкоди й дива, мої земляки не піддалися на брехливу пропаганду. А тому під час обох турів перемога була за Віктором Ющенком. І в цьому вже немає нічого дивного.

● **Тайна БРАТЧЕНКО, м. Біла Церква**

ЛОГІЧНЕ ЗАПИТАННЯ

НАВІЩО «РОДІНА» В НАШІЙ БАТЬКІВЩИНІ?

Нині майже на всіх вулицях міста чуємо російськомовні “хіти” з цікавою інформацією про те, що “девички бивають.разниє: чорніє, беліє, красніє...” або ж пріоникливу пісню про те, що “малчик хочет в Тамбов...”. Хай уже той “малчик” їде не лише в Тамбов, а й кудись подалі, якщо він цього хоче, а до нас нехай повернеться рідна українська пісня!

Недарма ж наша співуча мова народжувала талановитих співучих дітей. Адже в усьому колишньому Радянському Союзі ні в кого не було таких голосів, як у Євгенії Мірошніченко, Бели Руденко, Володимира Лемешева, Бориса Гмирі, Івана Козловського, Анатолія Солов'яненка! Та й зараз не перевелися талановиті співаки. Прикро, що тут не часто чуємо пісні Павла Дворського, Юрка Юрченка, Олександра Пономарьова, якому аплодували навіть в Італії...

Прикро, що в нашому місті всі три кінотеатри мають російськомовні назви. У самому центрі міста розташований кінотеатр імені Горького (названий на честь російського пролетарського письменника, який заборонив свої твори перекладати українською мовою). Поряд із ним — кінотеатр “Родіна”. То невже свою Батьківщину українці повинні називати словом із чужої мови? Чи тут маєтеся на увазі не наша Батьківщина, а чужа “Родіна”? Мабуть, що й так: адже третій кінотеатр має назву “Росія”...

То чому ж дивуватися, коли в наших держустановах держслужбовці розмовляють російською мовою? Хоча, в першу чергу, вони повинні виконувати Закон про мову!

Відрядно, що є в нашому місті люди, небайдужі до своєї рідної мови. Наприклад, минулого року вже вчетверте за підтримки партії “Собор” голова Київського обласного жіночого товариства ім. Олени Теліги — Олена Вовченко організувала обласний конкурс читачів ім. Олени Теліги. У ньому брали участь майже всі райони області. Серед лауреатів конкурсу й наші білоцерківці.

● **Тайна БРАТЧЕНКО, м. Біла Церква**

ПОДОРОЖ НА СПОМИН

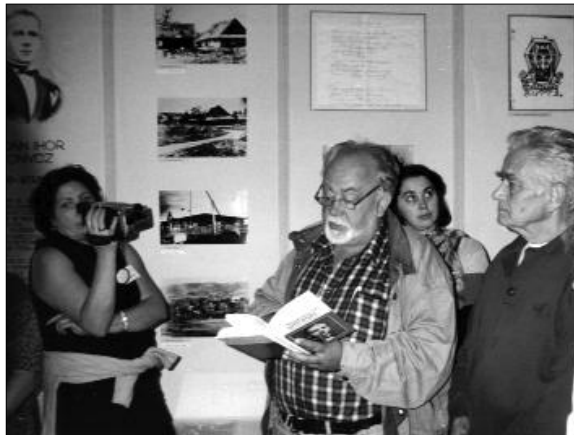
15 жовтня минулого року сповнилося 95 років з дня народження співаця “великої гармонії” — Богдана-Ігоря Антонича. Група львів’ян (письменників, журналістів, художників) відвідала могилу поета на Яновському цвинтарі міста Львів.

Громадянську панахиду відкрив поет Роман Лубківський. Зі словами любові до Б.-І. Антонича звернулися поет Ігор Калинець, заступник голови Львівської організації Товариства охорони пам’яток історії та культури Григорій Катаран і голова Львівської організації НСПУ Левко Різник. Свої поезії, присвячені Богдану-Ігореві Антоничу, прочитали Ліліана Косановська, Роман Качурівський. Розмову продовжили того ж дня у спільницькому домі. Йшлося про підготовку видань творів поета білоруською, чеською, англійською мовами, увічнення пам’ятних місць поета на Львівщині, створення повноцінних музеїв на його батьківщині (м. Горлиці, с. Новиця) у Польщі, видання академічного зібрання творів Богдана-Ігоря Антонича.

А перед тим, у вересні, просвіт’яни подорожували шляхами Антонича, Ленкого, Вербицького.

11 вересня 2004 року, нарешті, біля Порохової вежі з’явився автобус “Lvivtrans”, і ми їдемо до Польщі. Ми — це Галицьке об’єднання Львівського Товариства “Просвіта” — хочемо відвідати місцевості в Польщі, де до 1945-го року проживали українці. Із нами їде почесний голова “Просвіти”, колишній Посол України у Чехословаччині, згодом у Чеській Республіці, поет Роман Лубківський із дружиною. Прикордонний перехід Краковець-Корчова, і за кілометр — славне село Млини. Ми співаємо славень “Ще не вмерла Україна” в пантеоні отця Михайла Вербицького — творця музики. До нашого потужного співу дослухаються краківські реставратори, які відновлюють давню українську дерев’яну церкву.

Минаємо княжий Перемишль, Ряшів і повертаємо на південь у

У м. Горлиці (Польща) діє літературно-меморіальна кімната Б.-І. Антонича. Фото О. Семенюк

ШЛЯХАМИ ВЕРБИЦЬКОГО, ЛЕПКОГО, АНТОНИЧА

мальовничі лемківські гори Бескиди. У музеї Горлицької битви 1915 року вклоняємося пам’яті славного українського поета Богдана-Ігоря Антонича (1909—1937), уродженця сусідньої Новиці. Кімната-музей організована стараннями Дмитра Павличка, Романа Лубківського та Василя Пилип’юка. Голова місцевого товариства “Лемківщина” Степан Глядяк розповів нам про життя лемків у Польщі, пригостивши кавою у невеликому ресторані. Ми передали лемкам книжки та добродійний даток (300 злотих) на утримання української початкової школи в Новиці.

І знову дорога-серпантин. Минаючи великі штучні озера в горах, потрапляємо о 22-й до королівського міста Краків. Зустріч із го-

ловою товариства українців у Кракові Романом Любінецьким. І — в студентський готель “Жачек”.

12 вересня, неділя. Зранку служба Божа в греко-католицькому храмі Воздвиження чесного хреста, де 1940 року брав шлюб Степан Бандера. Опісля — довга дискусія в підземеллі церкви з українською громадою Кракова, зокрема панством Преторіусів. Дарування книг, добродійного датку (500 злотих) на потреби української громади. Екскурсія під проводом правника Романа Любінецького у Вавелі, по королівських палацах, катедрі святого Станіслава. Їдемо на цвинтар Раковіце. Вклоняємося курганові слави загиним воїнам ЗУНР та УНР у польському концтаборі № 1 у Домб’є 1919—1923 років. Кладемо вінок зі Львова, проводимо віче, співаємо славень. Підходимо до могили славного письменника та професора Ягеллонського університету Богдана Ленкого. Кладемо вінок, привезений із України, співаємо “Видиш, брате мій”. Пані Юлія Смертига виконує чудову пісню-спомин Ленкого про Різдво. Ми підспівуємо. Їдемо далі. Спинаємося біля пам’ятної таблиці на честь Василя Стефаника (8 років навчання на медичному факультеті Ягеллонського університету). Біля пам’ятної таблиці про перебування Андрія Шептицького нас зустрічає Генеральний консул України в Кракові пан Олександр Медовніков із

Богдан-Ігор Антонич

дружиною. Оглядаємо Маріацький собор, слухаємо гейнал (виступ сурмача) із вежі собору, оглядаємо “суkenниці” — місце торгівлі середньовічного Кракова. Їдемо до “Колегіум майїус” (XIV ст.) Ягеллонського університету, потім “Колегіум медікум” (тепер медичний факультет). На тій же вулиці відвідуємо костел святої Анни (понад 300-річна пам’ятна фігура Коперніка та напис). Згадуємо про перебування в цих стінах нашого знаменитого краянину — Юрія Дрогобича.

13 вересня представники нашої делегації були на прийомі в Генерального консула України в Кракові пана Олександра Медовнікова. Прошаємося з Краковом і рушаємо додому повз 700-літню соляну шахту “Величка”, повз місто Тарнів (у готелі “Брістоль” перебували уряд, парламент і військовий штаб УНР у 1920—1923 роки). Знову Ряшів і Перемишль, Корчова-Краковець.

Ця мандрівка — одна з найкращих наших просвітницьких подорожей.

Нас чекають українці Словаччини, Угорщини, Молдови. Дороги до наших братів і сестер — це дороги не лише в сучасне й минуле, але й майбутнє. Сподіваємося, щасливе для всього світового українства.

● **Тарас ПЕРХАЧ**, член ради Галицького районного об’єднання “Просвіта”, м. Львів

Група львівських просвіт’яни на могилі Богдана Ленкого в Кракові

КНИГИ НЕ ВИННІ

На купі побутового сміття, що заповнило сміттєзбірник “Альфатер”, лежали книги.

Більшість — у якісних твердих обкладинках. І були це не застарілі довідники чи твори класиків марксизму-ленізму, а вартісна художня література: “Тіні забутих предків” Михайла Коцюбинського, “Дібрана лірика” Павла Тичини, “Підліток” Федора Достоєвського, “Лірика” Олександра Пушкіна, “Джан” Андрія Платонова, “Кобзар” Тараса Шевченка. Видані у 1946—1948 роках, вони збереглися, незважаючи на поважний вік, у доволі-таки доброму стані, наситивши духовною енергією, якою заряджені їхні сторінки, кілька поколінь читачів. Тих, хто свого часу придбав їх для власного зібрання й для дітей, що вслід за батьками торкнулися скарбниці світової літератури.

Але настали інші часи, й онукам ті книги стали не потрібні. І духовні покидьки, представники сучасного манкуртизму, без вагань викидають духовне надбання старших поколінь на смітник.

Межа духовного зубожіння на-

ЦІННОСТІ

ції сягає критичного рівня. Справцює повсякденно нав’язувана телебаченням духовна спустошеність естрадних виконавців на кшталт Верки Сердючки, комерціалізована розкутість молодшої генерації письменників і літературознавців на кшталт Олеса Бузини.

У двадцятирічних вандалів бракувало глузду, аби не викидати книг, а передати їх у розташований за 20 метрів від сміттєзбірника, філіал центральної міської бібліотеки, працівники якого, в умовах надто бідного фінансування на придбання нової літератури, щиро подякували б за таку благодійність.

Закінчую “спостереження” не на мінорній ноті. За хвилину перші ж випадкові перехожі розібрали книги по домівках. То були люди як поважного, так і зовсім юного віку. І це втішає.

Але дзвін задзвенів, сповіщаючи про вже наявну небезпеку, і закликає всіх нас зоставитися людьми.

Людьми — за всіх скрутних обставин сьогодення.

● **Григорій ЗАСЛАВЕЦЬ**

У ВІНОК АКТРИСИ

Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя порадував шанувальників української культури цікавою науковою розвідкою — книгою професора, доктора філологічних наук Григорія Самойленка “Марія Заньковецька і Поліський край”.

Науковець удруже звертається до відомої постаті, яка є символом нації. У 1994 році до 100-річчя з дня народження цариці української сцени він видав невеличку книжечку на 56 сторінок “Марія Заньковецька і театральне життя Ніжина”. До минулорічного ювілею автор значно розширив тему й на основі архівних матеріалів, уже відомих публікацій довів великий вплив на формування української свідомості українського театру, його Говерли — Марії Заньковецької. Досліджуючи біографію актриси, її сценічний шлях, творчі особливості, Г. Самойленко підкреслює її громадську позицію. “Незабутній Кобзар Українського горя поставив “Слово” на сторожі, а Ви понесли те слово, щоб палити серце, щоб будити в нім чуйність до світла і рідної мови”. Так в 1908 році оці-

НОВІ ВИДАННЯ

нили діяльність Заньковецької члени чернігівської “Просвіти” М. Коцюбинський, М. Жук, В. Дейш-Коцюбинська, О. Шкуркіна-Левіцька, І. Шраг.

У колі Заньковецької ми бачимо на фото і читаємо про Олексія Плюща, Івана Кочергу, Бориса Грінченка, Михайла Грушевського, Марію Шекун-Коломийченко і Федора Коломийченка, Федора Проценка.

Цікаві спогади про участь видатної українки в революційних подіях 1905 року. “Єврейські погроми змінювалися погроми інтелігенції. Але на демократку Марію Заньковецьку рука не піднялася, хоча збуджений натовп не одноразово стояв біля її будинку. Вона сміливо виходила до людей і гаряче говорила слова правди”.

159 сторінок книги написано за хронологічним принципом, жваво й популярно, гарно зверстано та ілюстровано у видавництві Ніжинського ВНЗ.

Це ще одна квітка у вінок актриси, подвижницьке життя якої наближує до нас Україну.

● **Надія ОНИЩЕНКО**

НА ГРОШІ ЗАВЕЛИСЯ...

У травні традиційні міжнародні Волошинські читання відбудуться у дбайливо відреставрованому в усьому обсязі понад 100-літньому Дому-музеї поета. Тут численні відвідувачі й туристи побачать не лише відремонтовану господу, а й меморіальні кімнати, що були досі закриті для огляду, та відновлений флігель Волошина, знищений у роки війни.

Друге народження Дому поета, грандіозний ремонт у відомому в світах, одному із найзнаменитіших меморіальних літературних музеїв Криму й України почали минулої осені. Делікатному, але кардинальному оновленню Дому Максиміліана Волошина в Коктебелі передували зусилля громадськості, відомих письменників, акторів, музикантів, політиків, зокрема Анатолія Кінаха й Петра Порошенка. Міжнародна опікунська рада заповідника “Кіммерія Волошина” зібрала більше двох мільйонів гривень державних і спонсорських коштів від приватних осіб, сучасних меценатів, банкірів. Кошти на завершення капітального ремонту й реставрації заплановано і в загальноукраїнському та кримському бюджеті. Загалом вийшло навіть на півмільйона більше ніж передбачено кошторисом, що дозволило провадити відновлення якнайкраще, врахувати зрослу вартість робіт, придбати дорогі, якісні й надійні будівельні матеріали.

За кресленнями Укрпроектреставрації, яка здійснює контроль за якістю робіт, відома умілим оновленням галереї Айвазовського фєодосійська фірма “Діва” нині зміцнює фундамент і стіни, повністю замінює покрівлю, перестилає підлогу, робить антисейсмічні бетонні пояси, виконує внутрішні роботи, відновлює системи опалення, освітлення й водопостачання. Адже до очікуваного понад чверть століття капітального ремонту збудована колись на узбережжі без фундаменту за власним проектом господаря “Біла вежа мистецтв” ледь дожила: потріскалися саманні стіни, прогнулася стеля, осипалася штукатурка, згнили дерев’яні конструкції. Останніх гостей минулорічного вересня Дім Волошина прийняв уже в аварійному стані.

— Меморіальний образ реліквії національної і світової культури не постраждає ні на йоту, перебудовано не буде нічого, все, що можливо, збережемо, включно із віконницями, зробленими власноруч М. Волошином, — запевнила директор Дому-музею Наталя Мірошніченко. Експонати й фонди музею під час ремонтних робіт зберігаються у флігелі та будинку матері М. Волошина під надійною охороною. Сумлінно реставрують музейні цінності: предмети побуту, картини, понад дев’ять тисяч унікальних книг бібліотеки поета. Надійно захистили від випадкових пошкоджень і навколишні дерева, серед яких є й висаджені самим Максиміліаном Волошином. Дбайливо оновлений безцінний спадок минувшини, пам’ятка національного значення — літературно-меморіальний музей поета-філософа вже незабаром продовжить допомагати нам духовно розвиватися, осмислювати минуле, нинішнє й майбутнє.

● **Віктор ХОМЕНКО**, Крим

Ім'я Зиновія Григоровича ФЕДИКА, доцента кафедри рисунка Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури, можна знайти в престижних довідниках "Українське мистецтво" та "Українські художники", а також у багатотомній фундаментальній праці про художників і скульпторів, яка видається раз на сто років у Лейпцизі (ФРН) — "Allgemeines Kuntzler Lexikon. Die Bildender Kuntzler aller Zeiten und Volker" — "ВСЕСВІТНІЙ МИСТЕЦЬКИЙ ЛЕКСИКОН. Мистецтво всіх часів і народів" (2004). Його роботи знаходяться в музеях і приватних колекціях на Батьківщині та за кордоном, а також представлені на пересувній виставці, яка відвідає більшість великих міст у рамках мистецького проекту "Україна на порозі III тисячоліття. Портретний образ сучасника", організованого Центром сучасного мистецтва "Сузір'я".

Трипільська берегиня

Уперше відвідала майстерню Зиновія Федика разом із французьким художником і скульптором Темистоклем Вірстою. Останній дуже тепло відгукнувся про роботи українського колеги та побажав йому нових успіхів. Мене ж найбільше вразили скульптури за трипільськими мотивами.

Трипілля... Модна течія чи пошук предків? У 2004 році до Ржищева на Київщині з'їхалися скульптори з різних регіонів України, щоб переосмислити трипільську спадщину в своїх нових роботах і залишити їх тут на згадку про загадкову цивілізацію. Серед учасників був і Зиновій Григорович Федик, який видався мені людиною тонких і глибоких почуттів, залюбленим в історію свого народу, напролюд скромним і водночас веселим, хоча його мистецький шлях дуже нелегкий.

ЕКСТРИМ ПІД ЧАС ВИСТАВКИ

"Пригадую 1987 рік. Ніч перед республіканською виставкою не сплю, прикручую підставки до скульптур, начищаю їх до блиску. Ось уже ранок, а в мене ще не все готове, а час біжить, як шалений. Примчалися на виставку. Вивантажив. Переніс. Розставив. А тут уже наближається іншими залами виставкова комісія. Я тишенько виходжу, ледве переводячи подих, а в душі сумніви — чи все гаразд? Фізична втома й нервові напруження раптом відпускають — на душі така полегкість. Що буде, те й буде! Встиг! Через деякий час один із членів виставкового комісії і ще здалека, широко посміхаючись, махає мені рукою: — Старий! Вітаю! Твої композиції одібрали на республіканську, а кращі (в числі робіт інших митців) — на всесоюзну виставку, яка проходить в Манежі!

Пригадую симпозіум зі скульптури в Польщі, в місті Смоляни, куди на запрошення регіонального управління культури з'їхалися скульптори з різних країн Європи. Я приїхав із деяким запізненням, і

ВСЕ ЗІТКАНЕ З ЛЮБОВІ

на мою долю залишилася тільки чотириметровий товстий сукуватий дубова колода, сира й тверда, як камінь. А оскільки в мене вже був готовий ескіз скульптури святого Володимира Великого, то приступив до роботи одразу, спершу з сокирою, далі — з бензопилою, а тоді вже з тоншими інструментами, і так два тижні з ранку до вечора. Для мого фаху треба мати неабияку фізичну силу".

Звичайна собі мить. Звичайна хата з кошином.

На росах і дощак настаний бузок.

Оця реальна мить вже завтра буде спомином,

А післязавтра — казкою казок.

Ліна Костенко

Недарма говорять: "Усі ми родом із дитинства". Дитинство Зиновія Григоровича пройшло на Львівщині в селі Забір'я. Мальовничі ліси і поля, рідна земля, яка славилася своїми майстрами по дереву, розписаними дерев'яними іграшками з рухливими елементами, глиняними птахами, свистульками, розписаними листочками, гончарством, увійшла в серце назавжди.

Пригадує з теплотою: "Я виріс у стружці". Ще зовсім малим він полюбував роздивлятися проти сонця золотаві пахучі кільця струж-

умови для творчості, підтримував. Мріяв про незвичайну професію для сина. Мама, Марія Іванівна, як і бабуся Ганна, дуже гарно вишивала хрестиком, гладдю. На свята діставала з скрині убір, прикрашений, крім вишивки, ще ґерданами, які веселково вигравали на сонці.

Буває мить якогось потрясіння: Побачиш світ, як вперше у житті. Звичайна хмара, сіра і осіння, Пропише раптом барви золоті.

Ліна Костенко

Ніколи в дитинстві й гадки не мав, що стане знайомим митцем. Але коли батько вперше подарував йому кольорові олівці, то так сподобалася райдуга кольорів, що якби не набігався за день, не напустився, тягло до святого — малювати, ліпити з пластиліну. Це народжувало глибоку в душі відчуття небуденності.

Дуже тонко відчував форму, в глибині душі починала, мов музика, звучати таємничая струна, хоча насправді усвідомив себе скульптором тільки на другому курсі Львівської академії мистецтв.

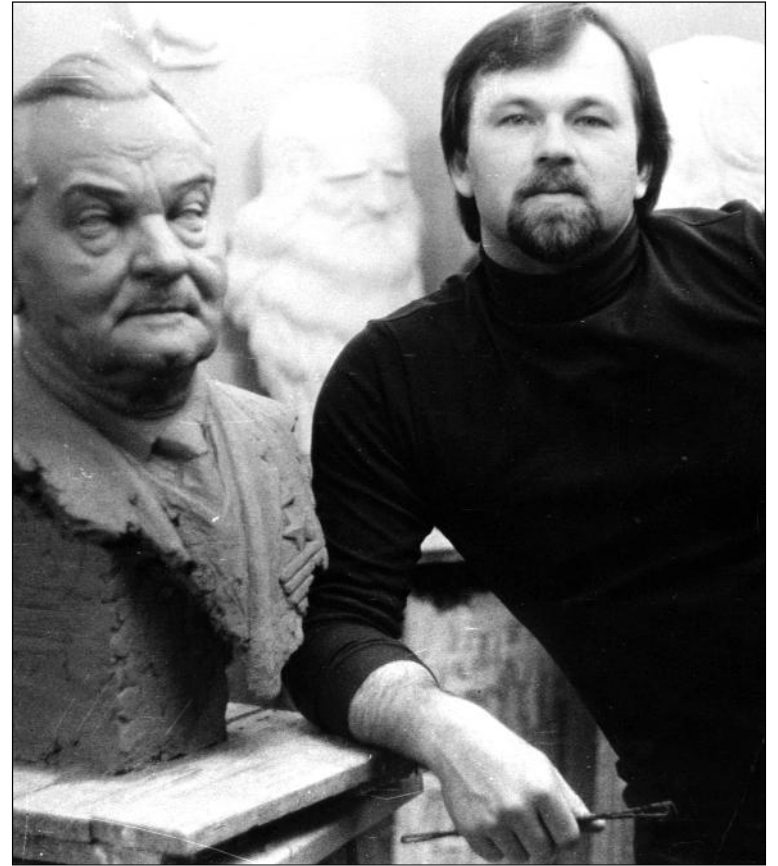
А до цього було в містечку Івано-Франківському на Львівщині художнє ремісничє училище, куди вступив разом із другом після восьмого класу в 1964 році, де опанував усі види різьби, орнаменти плоскі, геометричні, ажурні. Подобалося різьбити шкатулки з липи (ніж іде, як по маслу, дерево пахне медом), а особливо — власне яворівська різьба — на темно-вишневому тлі білі листочки, колосочки, квіточки.

Під час служби був армійським художником, далі — Львівська академія мистецтв, де його педагогами стали професори В. Н. Борисенко, Е. П. Мисько. Спочатку більше приваблював живопис, але на другому курсі викладачі помітили його здібність до відтворення об'єму і вже на четвертому курсову роботу Зиновія (гіпсову статую натурника) відібрали як кращу в фонд інституту. По ній і досі студенти вчать, навіть від частого переставлення одна нога відпала, але робота не перестала бути взірцем.

"Мій улюблений педагог Д. Кривавич. Якщо ми не встигали виконати завдання, реагував із гумором:

— Кіно, весна, дівчата?... — але ця іронія була дієвишою за дорікання, тим паче все найкраще в нас він підтримував беззастережно. Саме він першим побачив у мені скульптора.

— Ви ж серйозно відчуваєте скульптуру, а чого серйозно не займаєтесь? — Ці слова стали поворотними, відтоді моя свідомість

увімкнулася на повну потужність, у душі ніби виростили крила, скульптурна композиція захопила мене".

Вивчення історії мистецтва різних епох і народів відкрило новий світ. Фідій і античні скульптори, епоха Відродження, кумири — Архипенко, Мур і Бранкузі. Вони — мовби кити; не увібравши в своє ество їхньої творчості, неможливо йти далі. А ще Манцу, Мессіна...

Інтереси Зиновія Федика відображають глибинні порухи його натури — природа, а особливо ліс, море, поезія, музика, історія... Дуже любить поезію Тараса Шевченка, Михайла Лермонтова, Сергія Єсеніна, Олександра Пушкіна, з сучасних — твори Василя Герасим'юка, Ліни Костенко, Бориса Олійника. Нові враження дарують подорожі до Криму, Карпат, у Канаду. Особливо вражає космічність буття, безкінечність Чорне море, голубі севастопольські бухти.

Стоїш, як стогін, під склепінням казки. Душа прозріє всесвітом очей. Кричить гілля. Зоблич спадають маски. Зі всього світильє суть усіх речей. О музи, музи, музи кам'яні! Де грім душі, народжений з любові? Ви мовчите, ви плачете в мені, Душа тисячоліть шукає себе в слові.

Ліна Костенко

Вічні теми — духовність, любов, материнство, жіноча краса, таїна жіночого тіла — знайшли відображення у численних торсах, скульптурах: "Купальниця", "Ноосфера", "Україночка"... Скульптор продовжує працювати в бронзі, але найбільш охоче — з деревом, улюбленим і відчутним із дитинства, — груша, дуб, червоне й горіхове дерева, ясен, липа. Так створено дерев'яні скульптури "Оплакування", "Материнство", "Спокій", які виконані в таких площинах, що річні кільця, або ще їх називають текстурою дерева, сприймаються як драпірування фігур і так гармонійно й органічно повторюють і розвивають форми статуй, що здаються створеними самою природою, а не рукою людини. "Все зіткане з любові" — ці слова Зиновія Григоровича — лейтмотив його творчості. Роздивляюся метафоричну скульптуру з червоного дерева "Ріка". Це ріка в образі жінки чи жінка в образі ріки? Глибока, мінлива, магічно прекрасна... Як багато у них спільного, особливо в життєдайності, і це чудово втілює митець у своїй праці, котра викликає найпрекрасніші почуття й асоціації.

Найглибша й найдорожча тема для Зиновія Федика нині — повер-

нення до джерел, до витоків духовності й національної самобутності, до творчості предків, до автентичності. Все це знайшов він у трипільській культурі. Сам дух трипільської матеріальної культури будить фантазію. Стародавні художники брали шматок каменя, мінімально відкидали й досягали виразності, сакральності.

"Мої "Три грації" нав'язні асоціації від споглядання загадкових глиняних біноклевидних скульптур із розкопок. Новий виток моєї творчості — "Трипільська берегиня", в якій поєдналися древні символи й сучасні ритми. Я переконаний, — матиме перспективу тільки те мистецтво, яке має свої етнічні корені й збагачене всією історією мистецтва. Саме цього я прагну".

Давньогрецькі міфи й скульптури з трипільських городищ, сиві часи, побачені через призму всіх течій, які збагачили світове й автентичне мистецтво, наштовхнули на ідею композиції "Трипільські мойри". Як так стається, що малі фігурки вражають своєю величністю і монументальністю? Бралася брила, і в ній усе вишукувалося. В них і м'якість, і узагальнення, і символічність. Ці фігури — знакові. Як і скіфські баби, вони велично сидять — на віки. Трипільські знахідки — неоціненний скарб для митця. Вони служать невичерпним джерелом натхнення, філософських роздумів і загадковим світом. Художника весь час хвилює думка: а що ми як нація сьогодні робимо для всієї цивілізації, що несемо нового в галузі мистецтва? Тому планку для себе ставить найвищу і йде до цього все життя — передати дух свого народу, символічність, багатозначність, коли у витворі закладено все, чим живе душа!

Світ... Загадковий... Незбагнений... Грандіозний! Він займає невимірну площину в нашій свідомості, його краса глибоко торкається наших сердець. І життя — така ж дивна таємниця...

Таємниця, що змушує йти до неї, захоплюватися нею, віддавати енергію, вкладати всю душу до краплі.

Світ творчості українського скульптора Зиновія Григоровича Федика — багатогранний та безмежний.

...Незбагненність, втілена у форму. Я дивлюся на творіння майстра й помічаю ефемерний плин матерій. Вони одухотворені, живі, як і ми з вами. У них — власне життя й власна історія...

● **Ніка КРИЖАНІВСЬКА**

ЕНЕРГІЯ ДОБРА

Днями завершилася персональна виставка Валерія ФРАНЧУКА “Плоди саду людського”, яка проходила в Українському домі. ВУТ “Просвіта” представило цю виставку на здобуття Національної премії ім. Тараса Шевченка. Валерій Франчук (до речі, лауреат премії ім. Василя Стуса) номінувався на здобуття цієї премії в 2001 та 2004 рр. Численні прихильники творчості митця сподіваються, що цього року, нарешті, він здобуде цю високу нагороду.

“Завіла стара груша”

Валерій Франчук — художник справді народний. Поетичність, філософічність, патріотичність, громадянський дух його картин, власний, ні на кого не схожий живописний почерк його творів надзвичайно близькі поціновувачам мистецтва. Спілкуючись із відвідувачами виставки, стає зрозумілим, що не тільки професійні критики та мистецтвознавці можуть зрозуміти величезне значення творчості Франчука для сучасного українського мистецтва (а про неї було написано понад 150 статей у періодиці України та світу), а й просто шанувальники живопису. Варто навести хоча б кілька вражень, почуттів від захоплених глядачів.

— Виставка дуже сподобалася. Те, що я тут побачила, багато душевніше, ніж в інших галереях, де була останнім часом. Картини залишають дуже приємне враження в душі, зачаровують своєю глибиною (Валентина, студентка).

— Дивлячись на ці картини, справді відчуваєш себе частиною цієї землі. Чудові пейзажі, зокрема картина “Моя земля”, сповнені справжніх патріотичних почуттів. Відчуваєш гордість, що людина, яка народилася на моїй землі, може так творити (Світлана, студентка).

— Враження від виставки надзвичайно гарні. Приємно дивуватися таланту митця — наскільки багато створено робіт за останній рік. Ми з колегами слідуємо за творчістю художника і вважаємо, що він гідний найвищих нагород в Україні, а особливо — Національної Шевченківської премії. Картини Франчука — це душа народу, душа лісів і степів. У них — часточка нашої Батьківщини, все, що рідне і близьке. Відчуваєш себе українцем на генетичному рівні. Хоча щодня бачимо лише своє місто, хочеться побувати в кожному із зображених на картинах куточків. Дуже гарна живописна манера, яку завжди можна відрізнити від інших. Можна дивитися на ці картини щодня — і буде мало. Бажаємо Валерію Франчуку всього найкращого, і щоб цього року його, нарешті, заслужено відзначили Шевченківською премією (Світлана Гула, головний спеціаліст зі зв'язків із громадськістю бібліотеки Солом'янського р-ну).

Нинішня експозиція — певною мірою, підсумкова: на ній були представлені роботи останніх п'яти років. Глядачі ще раз мали змогу пересвідчитися, наскільки багатогранною і глибокою є творчість митця, наскільки яскравою є його тематична і світоглядна палітра. Тут були представлені твори, присвячені голодомору (триптих “Вклонися і пом'яни”), творчості Шевченка (“Ні, не однаково мені”), картини, які можна назвати живописними філософськими роздумами (“Віків пласти”, “Заплелися думки, наче доля”, “Скалки душі”, “Ностальгія”). Особливо ж багато на цій виставці пейзажів — різноманітні ландшафти, пори року, настрої... “Батькова рілля”, “Заблукала хмаринка”, “Ворота неба”, “Зморшки землі”, “Човни на березі” та інші — не відтворення якоїсь конкретної місцевості, це збірний образ України, який живе в душі митця і постійно живить його натхнення. За настроєм ця чудова виставка надзвичайно світла, часом — меланхолійно-задумлива (“Душа криниці, забутої людьми”, “Завіла стара груша”), часом — іскристо-життєствердна (“Перший танок”, “Літній вальс”), часом — рефлексійно-загадкова (“Яблука”, “Чар-зілля”). Та кожен із цих образів і настроїв відлунує в серцях глядачів,

“Човни на березі”

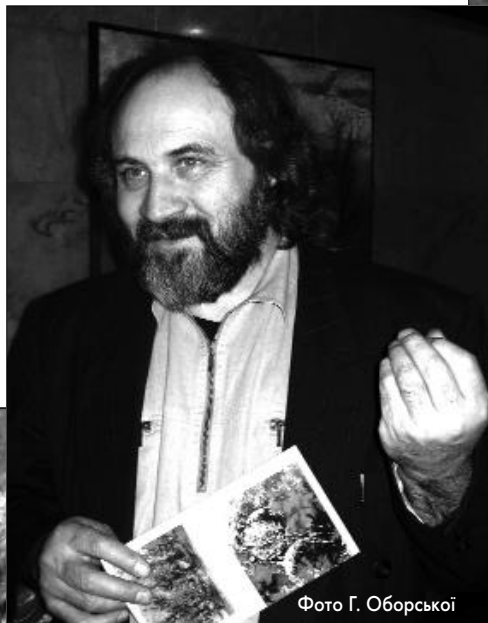

Фото Г. Оборської

віднаходить ключик до людських душ. Недарма мистецьке кредо художника — “Я творю для того, щоб люди не забували, що в них є душа, а кажуть, вона вічна”.

Про задум і концепцію виставки “Слову Просвіти” розказав сам автор, Валерій Франчук. “Моя виставка, яка називається “Плоди саду людського”, висунута ВУТ “Просвіта” на здобуття Національної премії ім. Тараса Шевченка. Хочеться показати свої роботи людям, — бо для кого я працюю, для кого той сад, для кого ці плоди? Сад — це земля, це ми, і все це поєднано таким чином, що не можна одне від одного відокремити. Саме таке спрямування цієї виставки, і я вважаю, що картини за останні п'ять років є іншим поглядом на світ, і тому дещо відрізняються від попередніх, бо раніше я представляв серію “Молюсь за тебе, Україно” (присвячену творчості Тараса

Шевченка), яка теж була номінована на Шевченківську премію, потім робив велику виставку в Музеї літератури “Пам'ятай”, присвячену голодомору. Нині з'явилося натхнення трошки попрацювати в жанрі пейзажу, бо Україна прекрасна й багатогранна в пейзажному вимірі. А наша чудова природа задивовує весь світ. Наскільки вона гармонійно вибудована! Мені хотілося через пейзаж показати душу моєї землі, а також — пам'ять про наше коріння. Зокрема картина “Батькова рілля” якраз виникла з цієї пам'яті про мого батька, бо його вже немає серед живих, а дорога його простелилася в небо, і душа його за тими деревами літає і вічно буде над нами, поки ми житимемо і пам'ятатимемо про неї. Пам'ять людині дається для найважливішого — не забути, де ти з'явився на світ, хто ти є на цій землі, адже, народжуючись, ми отриму-

“Свято картоплі”

ємо Боже благословіння для чогось важливого. Я намагаюся представити у своїх роботах оте щемне бачення душі української — через квітку, через дерево, через пейзажі й через загальний настрій кожної миті. Мить — минула, але водночас вона вічна, бо хтось може її зафіксувати. Я, як митець, фіксую це через свою душу й перенесу на полотно. Для мене дуже важливо, що ця виставка, ця зустріч із глядачами відбувається після великого прозріння моєї нації, її великого оновлення. Бог дав мені можливість показати своїми роботами нові світли відчуття.

У великій і важкій серії “Пам'ятай” присутнє покладання квітів — тим невинно замордованим душам, бо ми ж навіть їх і не відспівали, і вони поховані без свічок. Тому покладання квітів у триптиху “Вкло-

“Літній вальс”

нися і пом'яни” — як заклик до Сходу і Заходу — зійдіться разом у мить спомину і поставте свічку — свічку пам'яті. Ті люди не встигли залишити по собі навіть спогад, через те що їхнє життя, їхні долі обірвала чиясь зла рука. А може, там виростили видатні особистості, — а їх узяла й одним махом, страшною косою, — людська черства душа зрізала з лету життя. Цей жах пережила, мабуть, тільки Україна. Чи змогла б якась інша нація, перебувши такі торттури, потім піднятися на повен зріст на Майдані Незалежності й узагалі на всіх майданах України? Після цього виростають такі крила, таке бажання творити для цієї землі, для цих прекрасних людей, що якісь життєві проблеми відходять на задній план. Коли віддаєш людям свою працю, свою душу, бачиш їхні просвітлені очі, і в цих очах є надія, що ми знайшли своє місце, встали з колін, ми йдемо, і нас уже ніхто не зупинить, — допоки буде жити той сад — сад, на якому ми зростаємо, даємо плоди і відходимо, щоб майбутні покоління пройшли свою дорогу”.

На завершення виставки (а взагалі персональних виставок Франчука налічується понад 70) художник провів творчу зустріч із глядачами, яка мала неофіційний камерний характер. Відвідувачі змогли почути про життєву й мистецьку дорогу пана Валерія — про те, як колись мама спрямувала його на творчий шлях, про роботу в Хмельницькому будинку культури, навчання в Київському художньому інституті, про негаразди з тогочасною системою і творчу працю в 90-их роках. На зустріч із митцем прийшли й відомі люди. Зокрема поет і журналіст Володимир Голуборідко охарактеризував художню манеру Франчука як “революційний вибуховий постімпресіонізм”, а суть його творчості — як “вибух добра”. Народний депутат Лілія Григорович висловила не тільки захоплення роботами майстра, а й пораду, що, в разі присудження нагороди, підписувати наказ про це буде новий президент. А сама виставка, на її думку, “може стати частиною великого українського Ермітажу — музею нашого багатющого мистецтва, який мріє створити Віктор Ющенко”. Ректор Київської дитячої академії мистецтв Михайло Чемберджі відзначив, що художник жодного разу не зупинився на своєму творчому шляху. Його пензель точний, міцний і делікатний одночасно, а картини випромінюють фантастичну енергію добра.

● Катерина ТАРЧЕВСЬКА

СУЧАСНИЙ КОБЗАР

— Закінчивши музичне училище, консерваторію, Ви стали професійним та відомим співаком. Вас люблять як в Україні, так і за її межами...

— Довгий час працював у Тернопільській філармонії. У 80-их роках я створив єдиний в Україні професійний фольклорний колектив "Медобори". Раніше були тільки вокально-інструментальні ансамблі. Цей колектив здобув велику популярність, насамперед, завдяки тому, що в обробках народних пісень не використовував американізованих мелодій та ритмічних фігур, а орієнтувався на національні традиції. На жаль, не тільки в ті роки, а й сьогодні всі намагаються наблизити українську пісню до американського фолку. Це притаманно тим людям, що недооцінюють свого. Сьогодні в селах майже не співають, — це вважається не модним. Чим далі, тим усе більше й більше ми віддаляємося від наших українських традицій, а може, цураємося їх. Мою душу тривожить, що ми забуваємо своє.

З дитинства наша сім'я жила піснями та музикою. Я чув українську народну пісню від своїх батьків та їхніх друзів, які навчалися в музичній школі й училищі. Народився я в Полтаві на хуторі Червоний шлях, у тій красі лісів, зелених пагорбів, де велично стоїть Христовоздвиженський монастир. Пам'ятаю, як я любив підніматися на пагорб і співати, милуючись красою української землі. Як я тоді хотів, щоб мій голос долинув до кожної полтавської оселі!

ПІСНЯ ТЕЖ МАЄ МРІЮ Й МЕТУ

Заслужений артист України Олег МАРЦИНКІВ-СЬКИЙ — співак, композитор, кобзар, громадський діяч. У всіх справах виявляє людяність та високу професійну майстерність. Спілкуючись з Олегом, я побачила в співрозмовнику справжнього лицаря, відчула його ліризм та романтизм, яких нам так бракує.

— У свій час Ви створили імідж сучасного кобзаря, поєднавши народні й сучасні мотиви...

— Так, я хотів показати кобзарство, розказати про кобзарів. Співав повстанських, стрілецьких

пісень. Я зробив свій внесок, щоб Україна стала незалежною. Але виявилось, що слухачам кобзарі не потрібні. Я знаходив старі, забуті пісні, вивчав історію їхнього виникнення і виконання, а дехто з артистів тільки за одну пісню отримував звання народних і заслужених. Такий цікавий парадокс: коли співав пісні про Україну, — нікому це було не потрібно. Тоді я зрозумів, чого не вистачає Україні: ліризму й романтизму. І почав співати романси. Мене одразу помітили — і молодь, і старше покоління.

Артист повинен "вносити" на сцену не себе, а гарну пісню. Є такі артисти, котрі бояться гарної пісні, бо вони не зможуть "показати" себе, а просто розчиняться у творі. Дуже прикро, що деякі виконавці хочуть досягти популярності інтрижками, даючи дешеві інтерв'ю бульварній пресі про свої сексуальні вподобання. Це не личить робити інтелігентній людині, я думаю, що це говорить про низький духовний рівень людини.

— Ви вже понад 20 років працюєте солістом, чи виникають нові творчі задуми?

— Останнім часом працюю над створенням нового колек-

тиву. В наш час зробити це надзвичайно складно, — тому що артисти повинні професійно грати та співати на рівні консерваторської освіти. Важко знайти людей, які в побуті володіють українською мовою. Якщо людина не розмовляє державною мовою, — навіть не прослуховую. Під час закордонних гастролей ми повинні показати, що ми — високоосвічена, інтелектуально розвинута нація.

— Який Ваш погляд на закордонні поїздки наших артистів?

— Артисти їдуть заробити грошей та перейняти дещо зі стилю життя, — це моя думка. Ті, перші емігранти, вже перенаситилися нашими артистами. У свій час Міністерство культури і мистецтв допустило велику помилку, коли не

контролювало виступи наших співвітчизників. Якщо в музиканта, який знав два акорди на гітарі, був вуйко за кордоном, — він мав там концерт. Які були враження від цих виступів, — зрозуміло. Як телефонував у США, домовлявся за гастролі, то доводилося вислуховувати досить неприємні речі. Та коли розпізнали в мені професіонала, ставлення відразу змінилося.

— А який Олег Марцинківський у житті?

— Спілкуюся лише українською мовою, люблю красивих жінок, і, на мою думку, всі жінки — красиві. Поважаю людей, у яких є мета, мрія. Хай і ваші мрії здійсняться!

Спілкувалася Алла ЗАГІНАЙКО

ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСПУТ

Під час бурхливих подій останніх місяців чи не найважливішим принципом поділу громадян в Україні став поділ на прихильників Ющенка і прихильників Януковича. Проте майже ніхто не згадує про інший цікавий зріз. Виборці (як активні, так і потенційні) поділилися на скептиків і не-скептиків. При цьому перша категорія значно більша, ніж може здаватися. До неї, крім тих громадян, що голосували проти всіх кандидатів, належить значна частина як тих, хто з власного бажання (чи то пак небажання) не брав участі у виборах, так і тих, хто голосував за одного з кандидатів як за "менше зло". Позицію "всі вони там однакові, всі крадії, і мене взагалі не цікавить увесь цей політичний бруд" можуть називати обивательською. Активну підтримку котрогося із політиків, довіру до них можуть називати наївною. А все зводиться до одного питання: чи сумісні мораль і політика взагалі?

Саме цьому питанню було присвячено диспут, проведений нещодавно під час Днів науки філософським дискусійним клубом Києво-Могилянської академії. Проблема, до речі, зовсім не нова. Моральність політики стверджував ще Аристотель. Заперечував її ще Мак'явелі. Питання досі одне із найактуальніших і найпопулярніших в академічних філософських колах. У сучасній філософії суперечка точиться здебільшого між постмодерністами, що наголошують на відносності будь-яких систем цінностей, а отже, й можливості застосування до політики єдиного морального стандарту, і представниками комуні-

МОРАЛЬ І ПОЛІТИКА — НЕСУМІСНІ?

кативної практичної філософії, які послідовно намагаються довести можливість і необхідність моральних дій політиків, незалежно від того, до якої культури вони належать.

Аристотель пов'язує політику зі спілкуванням і називає політичним спілкуванням таке, що є найважливішим та охоплює всі інші сфери спілкування, прагнучи до найвишого з усіх благ. Політика виявляється сферою спільного досягнення блага завдяки спілкуванню. Ряд чеснот, що їх розглядає філософ у своїй "Нікомаховій етиці", мають поширюватися і на державних мужів. Неоаристотеліки також виявляють прихильність до традиційної етики чеснот, вважаючи при цьому, що категорія особистості цілком застосовна і щодо політики. Однак традиційні чесноти та усталені політичні інституції ще не гарантують наяв-

ності універсальних моральних критеріїв поведінки політика. По-перше, вони часто не можуть реагувати на історичні виклики та нові ситуації, по-друге, не враховують відмінностей між культурами. Чи здатні адекватно зрозуміти один одного китайський та західноєвропейський державні діячі? Так, — вважають представники популярного нині напряму комунікативної практичної філософії. Вони акцентують увагу на морально-практичному дискурсі (тобто обговоренні й аргументації за певними правилами), в якому мають змогу взяти участь і домашні значущості всі, хто має певний інтерес і аргументи; при цьому правила дискурсу передбачають обов'язкове врахування його учасниками права на претензію на значущість за іншими учасниками й урахування інтересів і аргументів іншого. Усі дискусанти

несуть взаємну відповідальність. Контроль за процесом обговорення, дотриманням зобов'язань і т. ін. має здійснювати критично резонуюча світова громадськість.

Натомість скептики, що взяли участь у дискусії, бачать політику як "мистецтво здобуття, утримування й поширення влади", а владу визначають як "мистецтво нав'язування власної волі". При цьому дії на благо народу пояснюються не моральними якостями можновладців, а прагненням втримати владу. У ході диспуту скептики доводили власну позицію переважно завдяки зверненню до історичного досвіду. Дисидентську діяльність вони трактують як діяльність суто громадянську, а не політичну. Створення механізмів контролю за владою не означає гарантії її моральних дій, а лише запобігання її свавілля. Етичну риторику, мовляв, представники панівної верхівки застосовують лише для прикриття власних дій та поширення в народі міфу про власну моральність. Інколи влада може свідомо занижувати етичні стандарти в усьому суспільстві, якщо не в змозі відповідати наявним стандартам. ЗМІ в цій картині — не інструмент громадського контролю за владою, а засіб міфотворчості й маніпулювання свідомістю мас.

Чи покаже історія, хто правий у цій дискусії? Навряд. Швидше за все, проблема належить до невичерпуваних і досвідом не перевіряється. Проте сподіватимемося, що влада прагнучим бути, а не лише здаватися моральною.

Олексій ВЕДРОВ

КОНКУРС

МІЖНАРОДНА НЕДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКА ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ ім. ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Щовесни молоді письменники України виборюють право стати лауреатами престижної міжнародної премії ім. Олеся Гончара, заснованої 1996 року німецькими меценатами: письменницею Тетяною Куштьєвською, підприємцем Дітером Карренбергом та Національною спілкою письменників України.

3 квітня 2005 року — в день народження автора "Собору" — будуть названі переможці творчого конкурсу за 2004 рік.

Відбір найкращого з творчого доробку претендентів на премію відбувається за номінаціями:

- проза (роман, повість, цикл оповідань, новел);
- поезія;
- літературознавча праця, присвячена творчості Олеся Гончара;
- публіцистика.

Конкурс за останньою номінацією проводиться вперше. Премією будуть нагороджені ті, хто запропонує на розгляд журі газетно-журнальні публікації, а також радіо-, теле- й інтернетматеріали на актуальні теми (віддруковані на папері, електронна копія вітається).

Приймаємо матеріали (українською мовою) на конкурс до 15 березня.

Адреса журі: 01034, Київ-34, вул. Золотоворітська, 6-а, "На конкурс ім. О. Гончара". Тел. 234-16-45. E-mail: ukrsvit@prf.org.ua

Вік учасників конкурсу — до 30 років.

ВРАЖЕННЯ

ВПЕРЕД, УКРАЇНО!

І знову гра національної збірної України футболу в матчі відбіркового турніру до Чімпіонату світу залишила двоєке враження. Так, ми перемогли і цим закріпили за собою першу сходинку в турнірній таблиці. Здалося б, привід для радощів. Але ми утрималися від радощів. Не варто забувати, що допінчі Блохіна здолали лише половину шляху до такого бажаного й очікуваного поєдинку.

Попереду ще багато роботи, особливо — у тренерського штабу під керівництвом Олега Блохіна. Адже той футбол, який продемонстрували українці в Тирані, не викликав бурхливих овацій. Як зізнався після матчу Григорій Суркіс, президент Федерації футболу України: "Хочу забути цю гру, як поганий сон, і згадувати про неї лише тому, що ми здобули в цьому матчі троє очок. Об'єктивно, — з усіх точок зору, — ми продемонстрували "антифутбол". Але ми витримали іспит, і гадаю, за півтора місяці до матчу з Данією ми будемо в кращій формі, скоординованіші, а якість гри буде абсолютно іншою". Хотілося б вірити панові Суркісу. Адже вперше за історію незалежного українського футболу наша збірна потужно стартувала у відбіркового турнірі, так що в Блохіна ще є трохи часу, аби подумати, як діяти далі. Варто, мабуть, Олегу Володимировичу згадати і про молоді таланти і поступово залучати їх у команду. Звісно, ветеранські травми Шевченка з Вороніним додали головного болю, але українські зірки на поле таки вийшли. "Андріаду" відстояли два інші Андрії — Гусин і Русол, які похиталися за своїх колег.

Український уболівальник уже втомився слухати байки наших футбольних фахівців про те, що команда лише формується, — потрібно багато працювати. Не хочеться навіть думати, що наші сподівання можуть виявитись марними. Вперед, Україно! Наша мета — 2006!

ПІСЛЯМОВА ВІД ОЛЕГА БЛОХІНА:

— Збірна Албанії була фаворитом... Наша першість ще не розпочалася, і ми маємо лише двох легіонерів — Вороніна та Шевченка. Перед грою мали певні проблеми: у Вороніна і Шевченка — травми, Федоров також не грав через пошкодження. Дякую команді за те, що в такій складній ситуації вона була гідною і досягла результату 9 лютого.

Ми розуміли, що провести на високому рівні всі 90 хвилин матчу — неможливо. Тому побудували свою тактику таким чином, щоб максимально ефективно зіграти на контратаках. Думаю, що в першому таймі жодна з команд не мала головних моментів. Нам пощастило, що ми забili зі стандарту. А в другому таймі вже була така гра, коли або ми втримаємо перевагу і можливо, збільшимо рахунок, або "дотиснуть" і заб'ють гол нам. Найскладнішою в другому таймі була десятихвилинка — з 25 до 35 хвилин, коли команда вже втомилася, і ми не встигали "накривати" гравців. Відійшли в глибокий захист, чим дали можливість збірній Албанії створити велику кількість напружених моментів. Але, думаю, везіння було на нашому боці.

Ми розуміємо, що здобутих 14 очок ще недостатньо для того, щоб виконати завдання і вийти до фінальної частини Чемпіонату світу. У нас ще довгий шлях, як і в збірній Албанії. Якщо хтось у Європі думає, що прибуде в Тирану за легкою перемогою, — він помиляється. Останнім часом Албанія програвла лише Данії та нам.

• **Олександр ТРАВ'ЯНКА**

Нині слово за Президентом України Віктором Ющенком, який повинен підписати указ про реформування держкомспорту.

Очевидно, Держкомспорт буде представлений у складі Міністерства окремим Департаментом. Ще тиждень тому ходили чутки, що Держкомспорт може очолити відомий у минулому баскетболіст, а нині президент баскетбольного клубу "Київ" Олександр Волков.

До нинішнього часу керівником Держкомспорту був Микола Костенко, і його відомство працювало на тівиди спорту, до яких

ХИТАЮТЬСЯ НЕПОХИТН КРИСЛА

мало власні симпатії. Наприклад, такий командний вид спорту, як гандбол, що на Олімпіаді в Афінах виборов бронзову медаль, практично був позбавлений фінансової підтримки протягом останніх двох сезонів.

Боротьба за крісло керівника Держкомспорту завжди була запеклою. Найгірші часи це відомство пережило в 1998—2002, коли за чотири роки змінилися чотири керівники, — це Іван Федоренко, Олександр Волков, Валерій Цибух та Марина Булатова.

Непохитне крісло президента Федерації футболу України Григорія Суркіса найближчим часом може захитатися. Зміна влади в Україні, скасування Держкомспорту та заява про те, що найближчим часом може бути переобраний президент НОК України Віктор Янукович, свідчать, що помаранчева хвиля

Минулої п'ятниці практично анульовано Державний комітет спорту України. Таке рішення було прийнято на засіданні Кабінету міністрів. Віднині Держкомітет спорту передано до складу Міністерства з питань сім'ї та молоді, яке очолює Юрій Павленко. Нова назва міністерства — з питань молоді та спорту.

наближається і до головного футбольного відомства України.

І хоча прямих розмов про відставку Суркіса від ФФУ ще не ведеться, але окремі натяки на це від перших людей країни вже з'явилися.

Так, у суботу віце-прем'єр з гуманітарних питань Микола Томенко натякнув, що найближчим часом можлива зміна керівництва деяких федерацій. Томенко зазначив наступне: "У нас нове міністерство — молоді і спорту. Думаю, громадські організації, федерації будуть радитися, вивчати. Може, будуть перевибори президента федерації?"

Утім, незважаючи на побажан-

ня владних структур, зміна керівника ФФУ має свої послідовні кроки. По-перше, згідно зі статуту ФФУ, яка є громадською організацією, президент цього органу обирається Конгресом ФФУ на 4-річний термін і підзвітний лише Конгресу ФФУ, який також збирається раз на чотири роки. Так пишеться в статті 22 статуту ФФУ.

На даний момент існує кілька законних варіантів усунення Суркіса від ФФУ, якщо така можливість обговорюється. Найпростіше — якщо сам Суркіс вирішить, що йому вже час залишити своє крісло. Тоді збирається Конгрес ФФУ, який ставить на порядок денний питання про

ВАРІАЦІЇ

дострокове припинення президентом своїх повноважень і голосує.

У 2001 році після низки критичних заяв президента "Шахтаря" Рината Ахметова на адресу Григорія Суркіса та його присутності на посаді ФФУ, останній зібрав позачерговий Конгрес ФФУ, на якому поставив питання про дострокове припинення своїх повноважень. Щоправда, тоді Григорія Михайловича "не відпустили", хоча це було лише фарсом. Наврядодні голосували, де проживали, а Суркіс, який був президентом ФФУ, ходили на футбольні

свого футболу.

Ще одним варіантом усунення Суркіса від президентства ФФУ є знову-таки скликання позачергового Конгресу, але вже за рішенням абсолютної більшості членів Ради, або ж за письмовою вимогою 2/3 членів ФФУ, — йдеться в статті 14 статуту ФФУ.

Іншими словами, цей розвиток подій найвірогідніший. Хоча варто нагадати, що Григорій Суркіс лише в липні минулого року був переобраний президентом ФФУ на наступні чотири роки за одностайним рішенням учасників Конгресу ФФУ, входить до Виконкому УЄФА і є одним із близьких друзів президента цієї організації Ленера Йохансона, який у Києві навіть святкував свій день народження. Та й із президентом ФІФА Йозефом Блаттером Суркіс у доволі теплих стосунках...

• **Олександр ТРАВ'ЯНКА**

СКАНДАЛ

Вибори президента Федерації гімнастики України (ФГУ) завершилися грандіозним скандалом. Правову оцінку цьому нині дає Печерський суд міста Києва. Екс-президент ФГУ Ігор Коробчинський переконаний, що обрання Стелли Захарової сфальсифікували. На звітній виборній конференції ФГУ пан Коробчинський поступився голосом (50 проти 49) олімпійській чемпіонці Стеллі Захаровій. За його ініціативою в Печерському суді міста Києва відбуваються слухання справи щодо нелегітимності виборів президента федерації гімнастики України.

Натомість **Стелла Захарова** заявила, що Ірині Дерюгіні вигідний занепад спортивної гімнастики, позаяк у таких умовах вона почувалася королевою та фаворитом:

"У мене постійно виникає одне запитання, яке ставлю багатьом: чому Ірина Дерюгіна, яка належить до окремої федерації, опікується Ігорем Коробчинським? Чому він її настільки влаштовує, що вона докладає титанічних зусиль, щоб усе залишити так, як було донедавна? Що поганого Дерюгіні зробила Стелла Захарова? Я ж їй дороги не переходила. Працюйте собі спокійно, на благо своєї федерації, але не зачіпайте спортивної гімнастики. Ірина Дерюгіна нада-

ХТО НА ГІМНАСТИЧНОМУ ОЛІМПІ?

ла Коробчинському свого адвоката, відвідує прес-конференції. Заради чого вона це робить?"

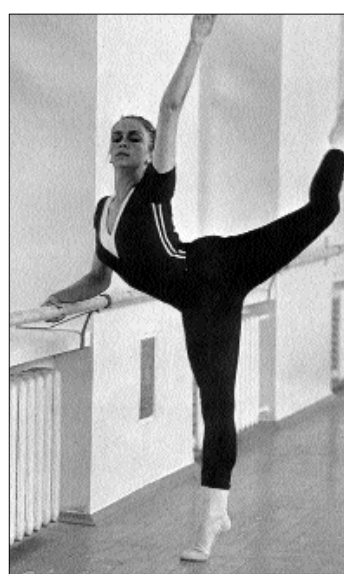
Ірина Дерюгіна погодилася викласти власні міркування щодо згаданого конфлікту:

"Цей конфлікт доволі влучно охарактеризував легендарний гімнаст ХХ століття, володар 13-ти олімпійських медалей Борис Шахлін, — зауважила Ірина Іванівна. — Він зазначив: "Стелла не знає правил проведення змагань у сучасній гімнастиці. Ірина Дерюгіна є суддею міжнародної категорії, членом технічного комітету, Коробчинський, Лілія Подкопаєва та я — судді міжнародної категорії. Це набувається завдяки досвіду та знанням, над цим потрібно працювати. А де Стелла переймала досвід? Стелла Захарова перебувала у Швеції й була відірвана від гімнастики. Звісно, в казках приходить Попелюшка, її одягають, взувають і видають заміж. Однак у гімнастику потрібно заходити не через вікно, а через двері. Що вона нині з себе як людина, тренер або менеджер представляє?"

За результатами звітньо-виборної конференції з 100 присутніх делегатів 50 проголосували за Стеллу Захарову, 49 — за Ігоря Коробчинського, один голос був проти всіх. Далі пана Ко-

робчинського обрали першим віце-президентом ФГУ. При підготовці для передачі документів новообраному президентові з'ясували, що від Харківської області від чоловічої спортивної гімнастики отримали бюлетені й голосували дві особи, хоча делегатом із правом голосу, згідно з квотою ФГУ, від цієї області було обрано лише одну особу. Іншу було дописано від руки за наполяганням особистого юриста пані Захарової, що письмово засвідчено членами мандатної комісії. Наступного дня з'ясувалося, що делегат від Львівської області (аеробіка) залишила конференцію безпосередньо перед виборами й бюлетеня для голосування не отримувала. Списки ж присутніх делегатів свідчать, що їх було 99, а не 100, як доповіла мандатна комісія. За таких умов голосувати мали фактично 97 делегатів, а не 100, як свідчать обговорили бюлетені.

Ірина Дерюгіна: "Ми всі дуже чекали на Помаранчеву революцію. Просто люди, які працювали, проводили багато часу в залі, на змаганнях, усе життя служать Україні. Вони віддають власне здоров'я спорту й роблять це на благо України. Якби Стелла в той час приділяла увагу збірній, їздила на змагання й

тренувала гімнастів, вона не мала б часу вийти на Майдан. Адже спорт не може чекати. Існують дисциплінарні комісії, які повинні займатися питаннями образи особистості. Нікому не дано права принижувати та ображати".

Мабуть, українські вболівальники не скоро дочекаються миру і злагоди на гімнастичному олімпі.

• **Гліб ВАКОЛЮК, "Львівська газета"**

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

В. о. головного редактора Євген Голибард.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Ющук.
Комп'ютерна верстка:

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлинки не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

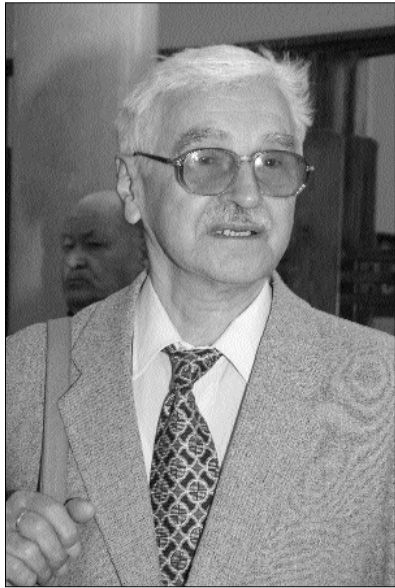
СКАНДАЛ

— Річ у тім, що вже кілька років “Наша віра” бореться з людиною, яка називає себе митрополитом Мефодієм, і яка, фактично, була кучмівським ставлеником. Ще два роки тому наша газета почала друкувати прямі викриття руйнівної роботи владики Мефодія. Роль цієї людини була зрозумілою й ганебною. Власне, після смерті митрополита Димитрія у 2000 році його було просунуто на перші ролі в УАПЦ саме з цією деструктивною метою. Адже Кучма, його однодумці й соратники з Москви добре розуміли, яку небезпеку для них несе наша Церква. Українська автокефальна Церква могла налагодити прямий зв’язок між Києвом і Константинополем, а це аж ніяк не влаштувало наших північних сусідів. Адже втрачати контроль над українською Церквою Москва не збиралася й не збирається. Саме про це я писав чесно й відверто на сторінках “Нашої віри” у своєму відкритому листі до митрополита Мефодія. Тож можна уявити, як він ненавидів нашу газету і як хотів її позбутися.

— **Усе ж важко уявити, що можна ось так просто ввійти до редакції всіма шанованої газети й викинути її працівників на вулицю...**

— І не просто увійти, а вдертися. Знаєте, я пережив у своєму житті різні ситуації, часом дуже складні й небезпечні, але мене навіть за радянських часів, під час арешту, ніколи й ніхто не штовхав у спину, виганяючи за двері власної редакції. А саме так вчинили “бойовики” Мефодія. Інших моїх колег вони просто побили. Коли ж я

ДІМ МОЛИТВИ ЧИ ВЕРТЕП РОЗБІЙНИКІВ?

4 лютого на приміщення редакції газети “Наша віра” було вчинено бандитський напад. Ми вирішили звернутися за роз’ясненнями до Євгена СВЕРСТЮКА, головного редактора “Нашої віри”, багаторічного політ’язня, людини, яка для багатьох українців є символом чесності, безкомпромісності й порядності.

дій. Тим більше, що він має таких впливових покровителів, як Московський патріарх.

— **Пане Євгене, розкажіть, будь ласка, читачам “Слова Просвіти” про історію створення “Нашої віри”.**

— Як ви розумієте, за радянських часів “Наша віра” не могла виходити легально. І, хоча то були вже часи горбачовської “перестройки”, ми друкували її в Прибалтиці, потім переправляли в Україну й поширювали нелегально. Згодом редакція газети містилася у приміщенні Музею Тараса Шевченка, а 1998 року митрополит Димитрій запропонував нам приміщення у будинку, що належить Патріархії УАПЦ.

— **Я хочу уточнити — йдеться про одну-єдину, до того ж невеличку кімнату в будинку на Володимирській гірці?**

— Саме так. Але справа тут зовсім не в квадратних метрах. Людина, яка нині називає себе митрополитом Мефодієм, хоче будь-що знищити “Нашу віру”. Адже він вважає себе повновладним господарем і керівником ввірено-

го йому попередньою владою “релігійного об’єкта”. Для Мефодія — це цілком матеріальні вигоди. Щось на зразок посади першого секретаря обкому компартії чи, може, секретаря з питань ідеології... І методи, якими він бореться з нами, своїми опонентами, цілком пізнавані — прийти й викинути редакцію на вулицю, а приміщення забрати.

— **До речі, що відбувається у приміщенні редакції “Нашої віри” тепер?**

— Печатки з дверей редакції зірвано, і в нашій кімнаті порядкують мефодіївці. Вони порпаються в наших комп’ютерах, викидають наші папери, чинять, як справжні бандити. Іншого слова я не можу знайти.

І ця ситуація не зміниться доти, доки не буде проведено люстрації й серед людей, котрі мають духовний сан. Інакше ми ніколи не побудемося “засланих козачків”. І в церкву й далі приходитимуть люди не лише бездуховні, а й ворожі українській ідеї та українській Церкві.

● Записала
Лєся ВОРОНИНА

АБЗАЦОМ

РАДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА

Призначення лідера “Союзу правих сил” Росії Бориса Немцова радником Президента України Віктора Ющенка викликало неоднозначну реакцію, особливо в Російській Федерації. Попри те, що це призначення, за словами пана Немцова та прес-секретаря Президента Ірини Геращенко, має на меті активізувати стосунки, пердусім, економічні, між Україною і Росією, максимально залучивши російських інвесторів на наш ринок, — реально ця подія наразі може тільки ускладнити стосунки між офіційними Києвом і Москвою. Як відомо, пан Немцов сьогодні не є впливовим російським політиком, він представляє доволі слабку опозицію до режиму Володимира Путіна. Попри позицію офіційного

Кремля, пан Борис був одним із небагатьох російських політиків, який підтримував на виборах в Україні Віктора Ющенка й навіть став учасником Помаранчевої революції, виступаючи на Майдані Незалежності. Схоже, Ющенко, бажаючи того чи ні, зробив відвертий випад проти Путіна. Щодо самого Немцова, то він заявив, що посада радника Президента України буде для нього громадською роботою. Він також зазначив, що в Україні потрібно прийняти закон про націоналізацію, де чітко визначити, які підприємства будуть реприватизуватися, і реприватизаційний список, за його словами, має бути короткий, щоб поліпшувався інвестиційний клімат.

«КОНТРАБАНДА — СТОП!»

Прем’єр-міністр Юлія Тимошенко оголосила про початок реалізації програми боротьби з кон-

трабандою “Контрабанда — стоп!” За її словами, програма буде затверджена на засіданні уряду 23 лютого. Юлія Володимирівна пообіцяла, що уряд до цього дня перегляне всі закони, щоб ліквідувати будь-які можливості для контрабанди. За розробку змін до законів відповідатиме перший віце-прем’єр Анатолій Кінах. З іншого боку, уряд створить “білі та чорні списки імпортерів та експортерів”. Очевидно, що порушники законів, тобто “чорні” підприємці, проходитимуть дуже суворий контроль, а силові структури на чолі з СБУ створять “мобільні групи постаудитконтролю”, в які входитимуть представники митниці, прикордонників, МВС, СБУ й Мінтрансу. Ці групи, за словами пани Тимошенко, матимуть надзвичайні права: зупинятимуть й перевірятимуть будь-які вантажі, донараховуватимуть податки та митні платежі. “Вони здійснюватимуть перехресний контроль — на всіх до-

рогах, залізницях, автострадах, на складах!”, — пообіцяла прем’єр, зазначивши, що постаудитконтроль — це не вигадка, а світовий досвід, наприклад, в Італії він успішно застосовувався. За її словами, уряд із силовими структурами розробляє понад 50 заходів щодо боротьби з контрабандою. Визначатимуться фірми-контрабандисти, а також суди й судді, які “працюють” на них. Для цього Міністерство юстиції здійснить інвентаризацію судових рішень 2004—2005 рр. щодо справ на митницях. За старої влади до контрабанди були причетні практично всі державні структури, заявила прем’єр, і митниці навіть змагалися між собою за право пропускати контрабанду. Тому якщо всі ці кошти підуть не в кишеню комусь, а в держбюджет, то держава одержить десятки мільярдів гривень.

● Підготував
Олександр СОЛОНЕЦЬ

ПЕРШІ КАДРОВІ ТРУДНОЩІ НОВОЇ ВЛАДИ

ПОГЛЯД

Призначення Президентом України як на міністерські посади, так і голів державних обласних адміністрацій викликає неоднозначну реакцію суспільства.

Ніхто не звертає уваги на протести, що мають місце з приводу призначень голів Харківської обласної державної адміністрації — Арсена Аракова, якому закидають індивергентність до українських питань, та голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації Сергія Касьянова, який підтримував під час виборів Віктора Януковича.

Окрім застережень щодо частини голів адміністрацій, не всім до вподоби й новий міністр оборони Анатолій Гриценко. Він уже встиг продемонструвати свою ро-

сійськомовність, незважаючи на те, що є державним службовцем. З деяких конфіденційних джерел стало відомо, що Анатолій Гриценко вже встиг принизити національно свідомих генералів, завдяки твердій позиції яких не дійшло в ніч з 27 на 28 листопада 2004 року до трагедії. Це вже викликало обурення серед генералітету.

Такі ж настрої панують і в середовищі українських освітян із приводу призначення міністром освіти України соціаліста Станіслава Ніколаєнка. З одного боку, підсиленням цих настроїв є те, що лідер соціалістів О. Мороз зареєстрував у парламенті проект закону про мови, в якому російська має отримати спеціальний статус. На запитання однієї з журналісток, чи не вважає пан міністр образливим для

української корінної нації порядок доступу до знань українською мовою, який нині існує у так званих російськомовних регіонах, міністр сказав, що “перегинати через коліно, як то хтось намагався робити — нікому не вдасться. Перш за все тут треба виходити з того, що 95 відсотків книжок, які виходять в Україні, є російськомовними та більшість телепрограм і фільмів також є російськомовними”.

А це, у свою чергу, викликає тривогу в просвітян і побоювання, що при такій філософії першого освітянина України важко буде зупинити агресивний процес російськомовної глобалізації України.

І це далеко не єдиний момент, який змушує задуматися, до якого берега прямуватиме українська освіта.

“Я не сприймаю того, щоб до школи приходив священник і керував навчальним процесом”, — сказав також С. Ніколаєнко. Свій погляд у нього на проблему викладання християнської етики у школі. Коли прозвучало про це запитання, то міністр поставив зустрічне запитання: “Я не проти етики, не проти християнства, тільки я не знаю, що робити з мусульманською етикою”. Він не вважає, що викладання християнської етики може суттєво зменшити вплив на молодь таких патологій, як пияцтво й наркоманія.

Міністр освіти та науки пропонує “свій рецепт” виходу з цього кола — створити у школах спортивно-розважальні комплекси “Козацький гарт”.

● **Галина ЛЕВИЦЬКА**

ЛИСТ ЧИТАЧА — ДО ДРУКУ!

ЧИ РОЗСТАВИМО КРАПКИ НАД «І»?

Дехто з керівного панства хутко взявся перефарбовувати свої прапори з біло-голубих на помаранчеві, не бачаючи при тому розпрощатися з обжитими фешенебельними кабінетами...

Ще рік тому ніхто й подумати не міг про те, що увірветься терпещь народу, і вийде він на майдани, розпростерши над світом яскраві полотнища своїх надій...

Підступна влада на рівні держави ще на початку минулого року вдалася до фантастичних із боку здорового глузду дій, задумала організувати розкол у серцевині української духовності — в Національній спілці письменників України. Від Херсонщини до Києва вирушило близько десятка членів НСПУ на чолі з поетом-аматором (!?) В. Середою, який на той час обіймав посаду заступника голови облдержадміністрації.

І от правління Національної спілки письменників на чолі з Володимиром Яворівським скликає вже свій, законний, позачерговий з’їзд.

Уже тоді багато хто з нас повірив у силу згуртованого народу, на бік якого, не роздумуючи, стали люди, яких ми вважаємо живими класиками, — Дмитро Білоус, Павло Загребельний, Дмитро Павличко, Павло Мовчан...

Масовий сплеск народу на Майдані Незалежності — то був апофеоз людського протесту, своєрідна кульмінація боротьби. А першою ластівкою цього унікального історичного поступу варто-таки вважати з’їзд українських письменників під відкритим зимовим небом...

З’їзд відбувся у суботу, а вже в понеділок мене очікувала на початку робочого дня справжня екзекуція: “Як ти, сьакій-такій, міг податися на це збирище?” Думали оголосити неслухняному журналістові догану. Не вийшло — не було юридичних підстав, адже складу провини, як такої, також не було.

Не важко пригадати, як заповзатиливо всі без винятку державні структури й засоби масової інформації агітували лише за кандидата від влади...

Коли вперше на обласному Херсонському телебаченні очікували на прямий ефір Віктора Януковича, то денно й нічно мили коридори, стелили килими, міняли люстри, навіть пальми дорогі закупили.

За кілька днів до 21 листопада нашу область відвідав видатний поет сучасності, Герой України Дмитро Павличко.

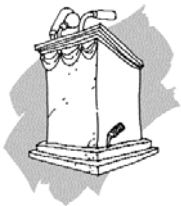
Я пишаюся тим, що зміг допомогти Дмитрові Васильовичу здійснити телезапис його звернення до глядачів України, в якому йшлося про те, що далеко не всі люди таврійського краю підтримували провладного кандидата.

Ми записали виступ Дмитра Павличка вечірньої пори біля Херсонського вокзалу якраз у той час, коли місцева влада терміново відправляла до Києва цілий потяг священнослужителів, які мали б агітувати за Януковича...

Отже, в Україні тоді зрозуміли, що й на Півдні підтримують народного кандидата.

Сьогодні є засторога, що перефарбовані ренегати зможуть без перешкод учепитися й за нову систему влади. А щоб цього не сталося, ми усі повинні проявити свою громадянську позицію...

● **Валерій КУЛИК,**
м. Херсон

АБЗАЦОМ

ЮЩЕНКО ЗВІЛЬНИВ
ПРЕЗИДЕНТА УТ-1

Президент Національної телекомпанії України Олександр Савенко подав у відставку після численних скарг з приводу упередженого показу виборної кампанії. В. Ющенко відставку прийняв. Речниця Президента сказала, що вона очікує на відставку тих, хто був відповідальним за дискредитацію Віктора Ющенка.

СБУ РОЗДІЛЯТЬ
НА ДВІ СПЕЦСЛУЖБИ

У Службі Безпеки України після її реформування буде виділено два напрямки, які займуться розвідкою і розслідуваннями. За словами Юлії Тимошенко, це Національна розвідка, що об'єднає всі системи розвідки, які є в Україні, а також Національне бюро розслідувань, яке буде створено на базі слідства й контррозвідки.

УРЯД ТИМОШЕНКО
ЛІКВІДУВАВ
14 ОРГАНІВ ВЛАДИ

Кабінет міністрів ліквідував 14 органів влади, які тепер будуть представлені департаментами в складі міністерств. Серед ліквідованих установ: Держкомітет з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи — увійде до складу Міністерства надзвичайних ситуацій, Держкомітет енергозбереження, Державна авіаслужба, Держкомітет природних ресурсів — увійде до Міністерства охорони природного середовища, Держкомітет з експортного контролю, Держкомітет з будівництва і архітектури, Державний департамент виконання покарань — буде введено в систему Міністерства юстиції, Держкомітет релігій, Держадміністрація з питань туризму — відійде до Міністерства економіки, Держкомітет спорту — введено до складу Міністерства з питань сім'ї та молоді, Держкомітет з питань ветеранів — до Міністерства праці та соціальної політики та Держспоживстандарт. За словами Ю. Тимошенко, ще 12 комітетів "продовжують реформуватися і поступово будуть введені до складу міністерств".

ЛУЦЕНКО ПРОВІВ
ЧИСТКУ МВС

Міністр внутрішніх справ Юрій Луценко ініціював відставку всіх заступників міністра внутрішніх справ. Луценко також змінив структуру керівництва міністерством і надалі в міністра внутрішніх справ буде один перший заступник і п'ять заступників.

Підготував
Богдан ГДАЛЬ

Після перемоги Помаранчевої революції клопіт "що робити з колишньою владною верхівкою?" вирішився завдяки випадку. Віктор Медведчук утік із двома валізами таємних паперів зі свідченнями про злочини режиму і, заблукавши, перелазив через чийсь паркан. Так втрапив на пасіку Віктора Андрійовича. І тут Ющенкові бджоли пригадали Медведчуку й темники, і Марата Гельмана, й Гліба Павловського, й інші неподобства. Після цього він у всьому покаявся і передав свою нерухомість дитбудинкам — навіть ту, що в офшорах. Сам поселився з сім'єю в однокімнатній квартирі на Троещині і став простим безпартійним юрист-консультантом.

Леонід Кучма спочатку, було, поселився за казенний рахунок у Лук'янівці — разом з іншими колишніми, яких годували виключно медом із пасіки № 1, щоб швидше демократизувалися. В ув'язненні Л. Кучма написав книгу "Охтирка — не Охлахома, Мельниченко — не мент" і прохання про амністію в зв'язку з річницею Помаранчевої революції. Бо в душі теж їй співчував як носій рудої чуприни. Його звільнили, і Леонід Данилович працював у столичному Кончі-Заспі. Там тепер на його колишній ділі — садок для дітей, ровесників революції. Дід Ляоня розповідає їм казки про правову державу 1990-их.

Віктор Пінчук після реприватизації "Криворіжсталі" поїхав на заробітки. Заробляв у Нью-Йорку таксистом, навіть пощастило якось — українського посла в США підвозив, отримав щедрі чайові. Згодом знання англійської допомогло В. Пінчуку отримати роль у масовці нового трилера С. Спілберга "Мрія олігарха".

Це кіно закупила студія "5+5" (колишня "1+1", котра відійшла після Помаранчевої революції як бонус 5-му каналу). В'ячеслав Пішовський з екрана зник — не через політику, а тому, що нецензурні слова в ефірі вживати заборонено, Славко ж відмовлявся змінювати прізвище. Без публіки він усе-таки не міг, тому виступав на підтанцюваннях у Наталки Могилюк. Вона керувала гуртком художньої самодіяльності "Останній шанс" в одному з районних будинків культури.

А громадське телеба-

чення громада не одразу побачила, у влади, яка не знала, куди подіти надлишок бюджету, до нього просто руки не доходили. Хоч Микола Томенко як головний оберіг ідеологічно-інформаційної цноти в державі запевняв, що "ЗМІ — не змії, в ліс не відповзуть". Тому "Телевізійна служба новин" (ТСН) і в 2010-му все ще виходила в ефір як "Томенко сказав надіятись".

Колишні діячі знайшли своє місце в житті, — хто яке

Віктор Янукович, згадавши досвід міцного подарника, очолив птахофабрику в одному з обласних центрів Галичини. Через рік підприємство виграло тендер у Міністерства оборони на виготовлення балістичної зброї нового покоління, — яйця його виробництва мали таку міцну шкаралу, що пробивали танкову броню. Новий вид озброєння назвали "Помста Донбасу", він посприяв проведенню в Україні військової реформи.

— А "Батьківщина" — одна, — додавала губернатор Донецчини Юлія Тимошенко. Після того, як було втілено всі реформи, вона відмовилася від портфеля Прем'єр-міністра і попросилася у вугільний край, де її любили й пам'ятали, — щоб і там реформи провести. Усі шахтарі, звичайно, в її партію вступили, наслідуючи етно-стиль губернатора, відпустили собі "оселедці" і заплітали їх у коси навколо голови. Місцеві "братки"

Сірого, мов сучасна опозиція в Україні, техаського ранку Лора Буш варила на президентському ранчо галушки і згадувала останній офіційний візит свого чоловіка до Києва: "Живуть же люди за океаном... Хоч якихось п'ять років тому й Америка починала так само, як Україна, — з президентських виборів. Але тамтешньому колишньому президенту тягарів минулого позбутися, як американському — на дві нафтові свердловини нахати".

КАЗКА ПРО СВІТЛЕ
УКРАЇНСЬКЕ МАЙБУТНЄ

зміг. Леонід Кравчук заробляв свої півставки "привидом кучмізму" на дитячих атракціонах у "страшній кімнаті" (великий будинок по вул. Банкової). Атракціон називався "Куди Макарович хлоп'ят не ганяв". Інші півставки дісталися Григорію Суркісу: щоб було страшніше, він за лаштунками переставав крутити динамо і тоді в кімнаті гасло світло. На цигарки все ж таки не завжди вистачало, їх з-за кордону Ребров із Шевченком передавали. Нестор Шуфрич із Тарасом Чорноволом тут же працювали дуєтом сіамських близнюків "Нестар", мали успіх.

Відтак після довгих умовлянь Москви Україна таки погодилася вступити до НАТО і Європейського Союзу. В Брюсселі з цієї нагоди генсек альянсу приймав вітання української делегації. Наш президент її очолити не зміг, бо мав важливіші справи. Наприклад, треба було щось робити з проблемою небаченого приросту населення. Відтоді як українські сім'ї народжували по четверо та більше дітей, Китай стали називати "маленькою Україною".

— Нас таки багато, — зітхнувши, розпочав розширене засідання РНБОУ президент Ющенко.

навчилися ботати по фені з галицьким акцентом, різниця між Сходом і Заходом України зникла остаточно. Під гаслом "Задовбаємо нашою пороною всю Європу!" шахтарі щодня видавали на гора різні економічні дива. Тому незабаром пенсіонери вже не ходили пішки по пенсії в "Ощадбанк", як раніше бувало, а на іномарках туди їздили. Їхня ініціативна група написала президентові листа, щоб або пенсії скоротити, або ціни підняти, — бо гроші вже ні в трилітрові слоїки не вміщалися, ні в лантухи, — а в чому возити картоплю, щоб на ринку продати?

Услід за Юлією Володи-

САТИРИКОН

мирівною до Донецька поїхав її давній і таємний шанувальник Роман Безсмертний. У Києві його від'їзд одразу ж відсвяткували створенням ліберальної партії на базі блоку "Наша Україна", так у державі, нарешті, пішов процес партійного будівництва.

Тим часом, у сусідніх країнах демократія розрослася пишшо, мов бурякова гичка на полях навколо Хоружівки-Сіті (колишнє село, де народився український президент). У Росії відбулася зелена революція. Дружина колишнього президента Путіна безуспішно твердила, що її символ — зелений огірок — зовсім не російський продукт, а наколотий український ніжинський, та її ніхто не слухав. Від Москви до Сахаліна російські революціонери переможно хрумкотили огірочками, закусуючи перемогу.

Під цей хрумкіт губернатори прикордонних із Україною російських областей за явили, що збираються до неї приєднатися. Мирити росіян за звичкою поїхали кілька європейських президентів і євро-комісар Хав'єр Солана. Відтоді й з'явилася в російському фольклорі приказка "не Солана вам хлєбавші", якою втихомирювали чергових російських сепаратистів.

Незабаром революція докотилася і до Білорусі. Після успіху бульбового повстання в Мінську тамтешній бацька Лукашенка закосив під психічно хворого, щоб не сісти за ґрати. Бігаючи картопляними грядками з каністрою бензину, він кричав, що вижене з країни усіх американців, і тому кропив колорадських жуків. Білоруси все одно хотіли відправити бацьку на нари, але той дуже вже старанно знищував жуків. Тому завдяки високим врожаєм картоплі Білорусь навіть стала відправляти до США гуманітарний вантаж із чіпсами. Тамтешній Держдепартамент усе набридав Україні проханнями збільшити американську квоту для бажаних в'їхати в Україну за лотереєю "помаранчева карта". Президент Ющенко вкотре ввічливо обіцяв "із розумінням поставитися до цієї пропозиції".

Людмила
ПУСТЕЛЬНИК

ПОГЛЯД

Закінчення. Початок на с. 1

3. ПОВЕРНУТИ ВКРАДЕНЕ — один зі шляхів розв'язання бюджетної проблеми. Курс нової влади чіткий та безкомпромісний — усе, що було "прихвизовано", треба повернути в державну власність, а потім вийти на публічний тендер. Гігантський металургійний комбінат "Криворіжсталь" був проданий за 800 млн. доларів, хоча реальна його вартість понад три мільярди. Уряд уже розпочав процес повернення цього підприємства державі.

Чітко й рішуче висловився з цього приводу Президент Ющенко, виступаючи на зборах обласного чиновницького активу в Донецьку. Буде переглянуто приватизацію кожного стратегічного об'єкта, вивчено, чи

були порушення законодавства при цьому. Від продажу Дніпровського меткомбінату, наприклад, держава втратила 300 млн. грн. — і це ще дуже занижена цифра. А таких об'єктів в Україні приблизно 150—200, — підкреслив Віктор Ющенко. Неважко підрахувати, скільки коштів можна повернути до бюджету, відновивши законність і справедливості.

4. ВИВЕСТИ ЕКОНОМІКУ З "ТІНІ" — одне з нелегких, але нагальних завдань нової влади. Його окреслив Віктор Ющенко у своєму донецькому виступі. 55 відсотків економіки країни та дві третини донецької — є тінью: Донецчина, приміром, дає до бюджету тільки 7,6 відсотка від того, що виробляє. Якщо вивести економі-

ку області з тіні хоча б наполовину та настільки ж в інших регіонах, — підкреслив Президент, — національний бюджет можна збільшити вдвічі.

5. КОРУПЦІЯ ТА КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ — ще одна тяжка хвороба, що дісталася від минулого режиму. Нова влада оголосила рішучий похід проти цього зла, що пустило глибокі метастази у виконавчих структурах. Про це говорив Віктор Ющенко у Верховній Раді, презентуючи новий уряд та голів облдержадміністрацій. Це він різко повторив і в Донецьку: "Мені не подобається кримінальна влада, і я даю слово: ні чемадони, ні целофанові мішки з грішми відітні до Києва ходити не будуть".

У Донецьку ми побачили новий

характер Президента. Це — глибока переконаність у правоті справи, за яку взявся; впевненість, що це — єдиний правильний шлях; незламна воля цей шлях пройти швидко й ефективно. У голосі Президента звучали металеві нотки, що означає тверду рішучість виконати свою місію.

Звичайно, є ще чимало проблем і помилок, окрім названих. Та це природно: вони неминучі за масштабності поставлених завдань, а не припускається їх той, хто нічого не робить. Нова влада робить багато, вона справді прагне якомога швидше домогтися перемоги на державобудівному фронті.

Віталій КАРПЕНКО

ГУЛАГ

Розвантажували нас у порту Дудінка. А далі новоутвореною залізницею, побудованою політв'язнями у заполярній тундрі, перевезли в Норильський політтабір № 2 “Каєркан”, що мовою місцевих мешканців тундри — “мертва долина”. Там через майже постійну зимову пургу вони ніколи не ставили своїх чумів. У тому “Каєркані” під шаром вічномерзлої глини знаходяться десятиметрової товщі поклади якісного кам'яного вугілля.

ЗАМІСТЬ ІМЕНІ — НОМЕР

Шахта № 18 була загазована і 1949 р. вибухнула від газу метану, поховавши живцем цілу зміну політв'язнів, після чого її закрили. Потім уже інша шахта під цим номером давала Норильському металургійному комбінату, Норильську й Північному флоту високоякісне вугілля.

Нас привезли до політтабору, над брамою якого вражало гасло: “Только честным трудом ты выйдешь на свободу”. В таборі озвірілий конвой передавав нас вгородованому табірному начальству, як нове поповнення рабів. Ми знімали свій цивільний одяг і зодягалися в табірну “амуніцію”. Реєстрували нас політзеки під наглядом офіцерів-чекістів.

Кожному з нас замість прізвищ та імен давали номер і серію, їх нашивали або малювали на спині, грудях і штанах, на шапках. Віднині це були наші імена, за якими щоденно ввечері та вранці нас викликали наглядачі, звіряючись із карточками. Не дай Боже, якщо в когось не було номера на одязі, — йому загрожувало покарання карцером і Буром (бараком посиленого режиму). Отже, я вже не Микола Барбон, а № 698, серія Т. Коли в'язень помирав чи його добивали, то йому той номер чіпляли на ногу і з пробитим черепом і проколотим штиком серцем відвозили у вироблену шахту.

На ніч табірні бараки замикали за сигналом сурми, який уранці будив на роботу. О будь-якій порі дня чи ночі до бараку могли увійти чекісти в супроводі “холуїв”, що їх вербували з кримінальних злочинців, стукачів і садистів. Бараки були двосекційні й чотирисекційні з вузькими заґратованими вікнами. Ті ґрати скинули лише після смерті Сталіна.

Вранці, бригадами, зеки йшли з бачками й коробами отримувати хліб, баланду й вівсяну кашу. Баланда — одна вода, в якій плавала на мотузці кістка, яка начебто з черпаком роздатчика попадала кожному в алюмінієву миску. Тих, що з кухні несли бачок із баландою та хлібом, охороняли бригадники з палицями, щоб із другого барака не кинулись інші голодні й не відібрали хліба (500 г на добу). Зчинялися бійки. На розводах і на вахті стояли начальники: начальник табору капітан Оленін, майор КДБ — Рижов, опер лейтенант Якобсон, Ходун та інші.

ЛЮДИ ЯК ГЛИНА

На роботу, в колоні по п'ять, виводили з холуями табірному начальства кримінальники й колишні наглядачі гітлерівських катівень, яких політв'язні називали “канати”. Озвірілий конвой із вівчарками водив нас у глуху тундру будувати залізницю до Норильська з Дудінки. Тачками насипали вічномерзлий ґрунтовий вал. В'язні довбали ту вічну мерзлоту до скали під фундаменти для будівель. День роботи

триває 11 годин, без жодних вихідних. Мене чекісти зарахували до штрафної 104 бригади, з бригадиром-кримінальником Симоненком із Харкова, що потрапив до табору за втечу і вбивство. У моєї карточки було зазначено: “Использовать только на тяжелых физических работах”. Це мені чекісти написали в помсту за те, що я не погодився працювати “стукачем”.

Узимку морози доходили до 50—55 градусів. Пурги збивали сніг у величезні снігові кучугури, що їх неможливо було вколупнути кайлом.

Пам'ятаю, як ми вночі, у темряві

них печей. Поклади ті були в скелястій ущелині. Аби зробити підхід до глини, вирішили підірвати скелю амоналом. Пролунав вибух, і звідти, неначе з вулика личинки бджіл, посипалися заморожені людські трупи. Багато трупів. Політв'язнів, котрі мимоволі стали свідками чекістського злочину, кудись забрали. Більше їх ніхто не бачив...

ВТЕКТИ НЕМОЖЛИВО

У 50-их роках, та й пізніше, Норильськ офіційно представляли як показове комуністичне місто. Міс-

народа”. Зеків транспортували в брудних трюмах ущерть напханих барж і пароплавів. Охороняв їх підлий і жорстокий чекістський конвой, що боявся відкривати люки трюмів, де задихалися люди. Одна баржа з політв'язнями на Єнісеї напоролася на скелю і почала тонути. Проте конвой не відкрив люків, і люди загинули. У Дудінці вивантажували з барж обірваних, зарослих, застужених, до корости заїдених комарами людей, із очима, що позападали від голоду.

Були випадки втечі в'язнів. Тоді більшовики оголошували про премію. Сто карбованців за влімано-

зовсім не давали. Тоді люди по черзі лизали іржаві болти, і шкіра злизала з язиків. На баржах годували раз на добу баландою з гнилою картоплі. Спали стоячи, обнявшись. На палубу не випускали. Оправлялись у бочки з-під риби. Під час штормів баржу дуже гойдало, людей било бочками та дошками настилу. Смертельний вояж до Дудінки тривав майже місяць. Людей з барж виводили по коліна в кривавому місиві й блювотинні. Після всіх мук дороги голий суворий берег спочатку здавався краєм обітованої землі, раєм Божим. Із Дудінки в'язнів везли вглиб тундри... Із тих нещасних мало хто вижив і повернувся додому. Майже всі вони знайшли свою могилу в Таймирській тундрі, у скелястих горах, глини й вічний мерзлоті. Завозили в Норильськ також кримінальників-вуркаганів, бандитів, убивць, злодіїв, рецидивістів, які створили свою спільноту і під заступництвом побратимів-чекістів тероризували політв'язнів. Але політв'язні із Західної України, Польщі, Литви почали гуртуватися і давати їм відсіч.

Тим часом люди гинули в шахтах, на рудниках, кар'єрах. Гинули від тяжкої праці, морозів і пург. Норми виробітку, і так завищені, постійно підвищувалися, а їжу видавали згідно з їхнім виконанням. Плюс 1, плюс 2, плюс 3 добавляли за перевиконання норм. Добавка з вівсяної мерзлої каші з остючками. Відпочинку — ніякого: “На роботу! На роботу! На роботу!”

У бараках люди перебували в нелюдських умовах. Спали, як оселедці в бочці, в сирому одязі, який не просихав. Спали “ялинкою” і поверталися на другий бік усі одночасно по команді. Постійний кашель, бійки, іноді — різанина. Охорона лютувала, будь за що — в зуби, за будь-який супротив — куля. Звіт один — “попытки к побегу”. А куди втечеш? До Дудінки — 100 кілометрів, до Сибірської магістралі — дві з половиною тисячі. Люди хворіли, вмирали, гальмувався видобуток руди.

Начальник Норильського металургійного комбінату, генерал КДБ, перед своїми підлеглими стукав кулаками по столу: “Нам завезли достаточно человеческого материала, а добыча руды не увеличивается. Если и дальше так будет, я из вас сделаю человеческий материал!”. Замість померлих у Норильськ постійно надходили нові каравани барж із “матеріалом”.

Закінчення буде.

Микола БАРБОН

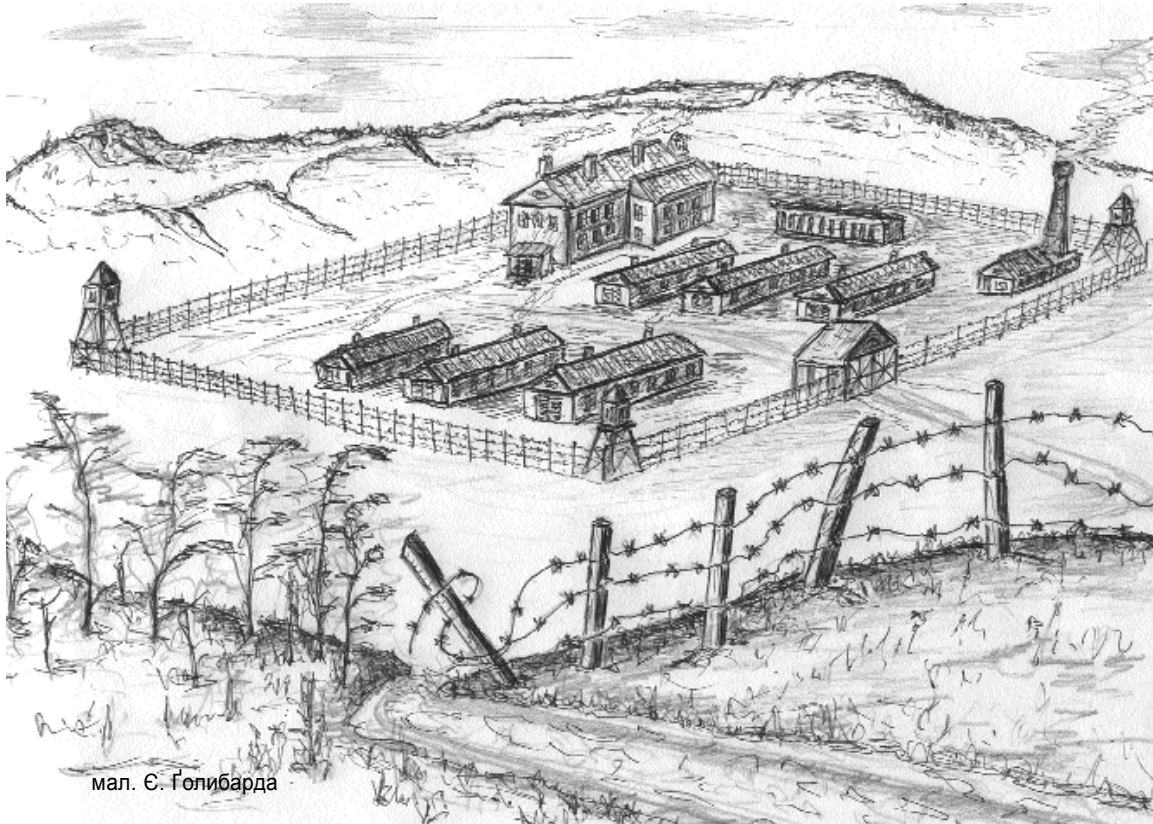
ВІДГУК

МИ ПАМ'ЯТАЄМО
О. ВОЛОДИМИРА

Микола Барбон у ч. 2 “СП” згадав священика Володимира Фіголя (помилково назвавши його Фогелем). Можливо, читачам буде цікаво дізнатися про його життя після повернення з ув'язнення. Висилаю ксерокопію листа, написаного його рукою, а ще додаю публікацію з грудневого номера обласної газети “Галичина”, в якій розповідається про життєвий шлях його батька о. Фіголя та трьох його синів.

Нашадки цього роду — відомі в нашому місті просвітяни, саме вони заснували обласну “Просвіту”.

Ор. ПЕТРАШ,
Івано-Франківськ

полярної зими, на 54-градусному морозі на станції “Каєркан” вантажили ліс-кругляк у вагони. Перед пургою стояла страшна полярна тиша, а небо розквітало всіма барвами полярного саява. Така тиша була тільки зимою в тундрі, в її безкраїх просторах із мовчазними снігами. Однієї такої ночі почувся з тундри лункі автоматні постріли. Над мертвими просторами прокотилося глухе відлуння. По спині пробігли мурашки.

“Що це таке?” — запитували поляк Дзюблик і литовець Сакала-ускас. Ми мовчали, бо знали, що то чиниться червоний злочин проти людей, проти народу. Імперська Москва вважала, що про те, що коїлось у безкрай тундрі, світ ніколи не дізнається.

На північ від Норильська, за річкою Пясіною, геологи знайшли вогнетривку глину, потрібну для футурування металоплавиль-

то Крайньої Півночі, з його басейнами, розаріями та іншими ознаками цивілізації, якими комуністи хизувалися перед світом. Прем'єр-міністр Канади Трюдо милувався фонтанами, монументами, сучасним міським транспортом. Він навіть оформив свій шлюб у Норильську. Та не знав Трюдо, що Норильськ — місто-меморіал, місто великих злочинів комуністів, місто, прокляте сотнями тисяч людей, на чиїх кістках воно побудоване, апофеоз смерті з прихованими пірамідами людських черепів.

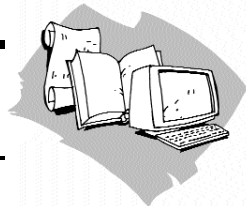
Єнісейський порт Дудінка політв'язні будували як транспортні ворота до Норильська. Це були ворота в пекло, ворота в царство смерті й нелюдських мук. Із ранньої весни до пізньої осені (а це 92 дні навігації) сюди йшли каравани барж із машинами, продуктами й, найголовніше, із живим вантажем невільників-політв'язнів, “врагов

го втікача. Колись, ще в царські часи, в Сибіру місцеві мешканці часто допомагали втікачам із каторги. Проте більшовики залякали й розбестили місцевих мешканців — евенків і тунгусів. Навіть старовіри-кержаки, котрі рибалили й полювали в тих місцях, виловлювали втікачів і доставляли їх у чекістські караульні на Єнісеї.

Бували втечі зі зброєю, коли політв'язні з Дудінки роззброювали конвой і добиралися через тисячі кілометрів тайги до Томських хуторів. Проте чекісти вміло використовували місцевих мешканців, нацьковуючи їх на втікачів.

«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ
МАТЕРИАЛ»

Перед тим, як завантажити в'язнів на баржі, їх везли через Сибір як худобу, в замкнених вагонах, воду давали раз на добу, а іноді й

МОЛОДА «ПРОСВІТА»

Місяць грудень традиційно став часом підведення підсумків роботи “Молодої Просвіти” Киселівського ЗНЗ, що на Буковині.

Погожої грудневої днини молодопросвітяни вітали в гостях Дмитра Уласовича Степовика, тричі доктора наук, людину-легенду, вченого зі світовим ім'ям.

І вчителів, і учнів глибоко вразила ерудиція професора, прекрасного доповідача, блискучого лектора.

Вчений Дмитро Степовик — автор понад 20 книг з історії християнського мистецтва, особливо ґрунтовних досліджень про ікони і гравюри, численних робіт філософії, культури, релігійознавства.

Уродженець села Слободище на Житомирщині, Дмитро Уласович дійшов у своєму визнанні до великих європейських столиць, презентуючи світові українську науку. Напевне, саме тому й згодився на зустріч із сільськими дітьми.

А для молодопросвітян це була велика подія, бо добре знали гостя по радіо- та телепередачах, коли Дмитро Уласович двічі на рік — на різдво та Великдень — сповіщав усьому українському люду про найважливіші для кожного християнина події: народження та воскресіння Христа.

“Віра — основа формування особистості молодої людини”, — така головна ідея щирого спілкування Дмитра Уласовича з членами “Просвіти”. Молодопросвітяни відтворили елементи уроків позакласного читання до теми “Поетична молитва у творчості поетів-емігрантів”. Звучали поетичні молитви Василя Барки, Євгена Маланюка, Лариси Мурович, Віри Вовк.

Крім зустрічей із відомими людьми, Киселівська “Просвіта” здійснювала презента-

У РИТМІ ПОЕТИЧНОЇ МОЛИТВИ

ції кількох книг: спогади нашого земляка Юрія Горбашевського “Битва за Буковину”, книга спогадів Лариси Брюховецької “Іван Миколайчук” за участю дружини кіноактора Марії Євгенівни, книга новел буковинця Володимира Михайловського “Крутизна”.

Не залишалися осторонь молодопросвітяни всеукраїнських акцій-марафонів “Тарасова церква”, відзначення 170-річчя з дня народження буковинського солов'я Юрія Федьковича.

Велика опора для “Молодої Просвіти” — тижневик “Слово Просвіти”. Хочемо більше дізнатися про життя молодопросвітян із інших регіонів.

- З повагою до творців “Слова Просвіти”
Марія ДІДИК,
керівник “Молодої Просвіти”
Киселівського ЗНЗ
Кіцманського р-ну
Чернігівської обл.

Дмитро Уласович Степовик у гостинах кабінету діаспорної літератури Киселівського ЗНЗ

ВРАЖЕННЯ

ЩИРЕ СЛОВО

Мав нагоду і щастя взяти участь у форумі запоріжчан, що відбувся 29 січня ц. р. в обласному центрі.

Піднесення, радість перемоги — основні враження від цього дійства. Була також ділова розмова. За все це подяка організаторам і ведучим форуму, зокрема народному депутату Сергію Соболеву. Звучала соковита українська мова.

Проте були й гіркі, неприємні хвилини. Це тоді, коли почалися виступи, як кажуть, із місць. Проти змісту цих виступів нічого не скажеш, але ж мова!.. Так і не дочекався, що хтось, нарешті, заговорить рідною мовою. І це при тому, що виступали здебільшого представники сільських районів, наприклад, смт. Гуляйполе чи Михайлівка.

Подумалося: адже це молоді, енергійні люди, з певними амбіціями. Завтра вони займатимуть різні державні посади. Напевне, вони прекрасні фахівці своєї справи. Не може бути й сумніву в їхній порядності. А щодо патріотизму? Для нас, людей старшого покоління, поняття “патріотизм” і “рідна мова” — це синоніми, єдине ціле.

Я звик занотовувати події й виступи. Коли вкотре виконуєш цю роботу, перекладаючи з російської на рідну, знову й знову проймаєшся почуттям меншовартості всього рідного, українського...

А що думають із цього приводу учасники форуму, а також читачі газети?

- Олександр ЗМІЄВСЬКИЙ**,
голова міськрайонного об'єднання ТУМ
ім. Т. Шевченка “Просвіта”,
м. Бердянськ

НАШ РОДОВІД

Про отця Володимира Фіголя, який був взірцем моральної поведінки в несприятливих умовах норильської каторги, наші читачі дізналися з матеріалу Миколи Барбона, вміщеного в ч. 2 “СП” за цей рік.

Серед відгуків на публікацію редакції отримала цікаві свідчення про родину Фіголів, що їх зібрав просвітянин Орест Петраш із Івано-Франківська.

Працьовита родина Фіголів, що її заклад патріарх роду — Юрій, починається з другої половини 1870-их років після одруження з Анною (дівоче прізвище Блиндюк). Сім'я трудилася на землі ріллянцтвом, а отже, багатства не нагромадила. Саме через брак коштів із шести дітей подружжя Фіголів повну освіту (священничу) здобули лише двоє синів — Іван і Михайло.

Іван Фіголь народився 4 травня 1881 року в Княгинині. “Я вже з дитинства був у захопленні красою Божого світу, — розповідав потім своїм учням о. Іван. — Дітвора була зобов'язана не пропускати жодної маївки, і ми приходили завчасу, щоб бачити, як паламар дзвонитиме. Ставали, дивилися на дзвони. Меланхолійна музика дзвонів творила в серці рай”.

Теологію І. Фіголь вивчав у Львові, перебуваючи в середовищі прогресивно мислячих викладачів, котрі проводили велику культурно-просвітницьку роботу серед українців і боролися за демократичні права народу в Галичині.

Під час навчання Іван познайомився з донькою пароха М. Галушчинського, Стефанією, яка згодом стала доброю і надійною супутницею на все життя.

Од 1913 року о. І. Фіголь мешкав у будинку № 8 по вул. Крука в Станіславові (нині Івано-Фран-

ЗАХОПЛЕНІ КРАСОЮ БОЖОГО СВІТУ, або ВЕРВИЦЯ ЖИТТЯ РОДИНИ ФІГОЛІВ

ківськ). Викладав катехізм, грецьку мову та латину, а також гомілетуку — мистецтво проповіді. 1928 року видав славнозвісний “Проповіді для молоді”, які набули великої популярності й двічі перевидувалися: 1981 р. у Римі — Український католицький університет ім. Св. Климента Папи та 2003 р. — Івано-Франківське видавництво “Нова зоря”. У 1929 році доктора теології о. І. Фіголя переводять до Львова, де він працює отцем-катехитом в українській державній чоловічій гімназії. Водночас викладає гомілетуку та теологію моралі. Отець І. Фіголь мав шестеро дітей, і всі вони здобули вищу освіту. Серед них вирізнялися троє синів.

Данило Фіголь (1907—1967) — правник, етнограф, музеєзнавець. До 1939 р. був у Львові співредактором журналу “Світло і тінь”, з 1947 р. — керівник відділу експозиції та культосвітньої роботи Етнографічного музею АН УРСР у Львові.

Атанас Фіголь 1908 р. н. — громадський і політичний діяч. Од 1945 р. — в еміграції. Професор Українського технічно-господарського інституту, голова Виконавчого органу Державного Центру УНР в екзилі, співробітник доктора Кубійовича при виданні 12-томної “Енциклопедії українознавства”, голова Українського Демократичного Руху.

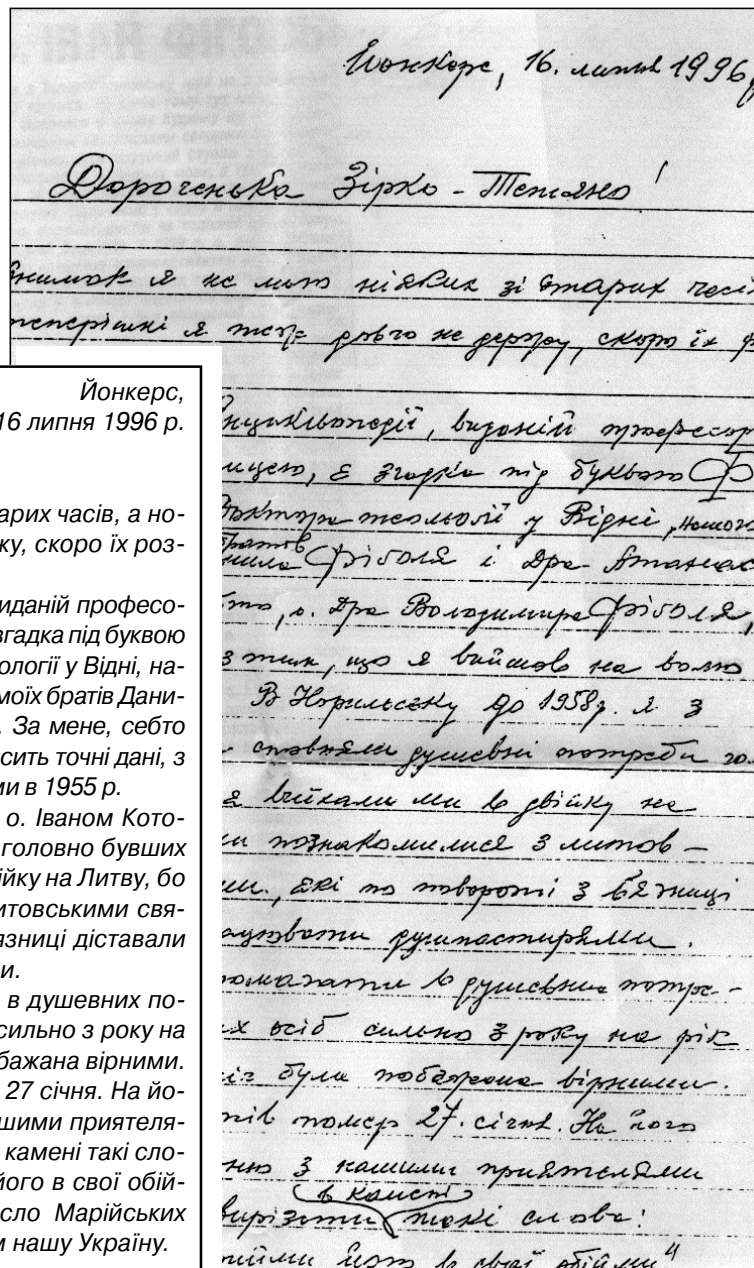
Володимир Фіголь 1911 р. н. — український католицький священник, студіював у Львівській богословській академії та Інсбрукському університеті. 1945 р. його заарештували органи КДБ СРСР. Ув'язнення відбував у Норильську. Вийшов на волю 1955 р., а 1958 р. разом із товаришем о. Іваном Котвим переїхав із Норильська до Литви для допомоги литовським священикам у душпастирській

праці.

Пізніше сестра Марія та брат Атанас допомогли о. В. Фіголю емігрувати до США. Там у передмісті Нью-Йорка — Йонкерсі він закінчив своє життя.

Із шести дітей о. Івана Фіголя серед живих залишилася тільки донька Дарія, яка нині проживає в Австралії.

- Орест ПЕТРАШ**,
м. Івано-Франківськ

Дороженька Зірко-Тетяно!

Знимок я не маю ніяких зі старих часів, а нові теперішні я теж довго не держу, скоро їх роздаю.

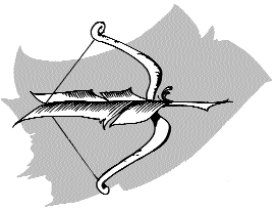
В Українській Енциклопедії, виданій професором Кубійовичем за границею, є згадка під буквою Ф. за о. Івана Фіголя, доктора теології у Відні, нашого батька. Подібно згадано за моїх братів Данила Фіголя і Д-ра Атанаса Фіголя. За мене, себто о. Д-ра Володимира Фіголя, є досить точні дані, з тим, що я вийшов на волю з тюрми в 1955 р.

У Норильську до 1958 р. я з о. Іваном Котвим сповняли душевні потреби головно бувших в'язнів. А опісля виїхали ми в двійку на Литву, бо в тюрмі ми познайомилися з литовськими священиками, які на повороті з в'язниці діставали дозвіл працювати душпастирями.

Ми їм могли часто помагати в душевних потребах, бо число духовних осіб сильно з року на рік маліло й наша поміч була побажана вірними.

У 1972 р. о. Іван Котів помер 27 січня. На його могилі я, в порозумінню з нашими приятелями-литовцями, казав вирізати в камені такі слова: “Марійська земля, прийми його в свої обійми”. Бо Литва має велике число Марійських святинь, які дуже нагадують нам нашу Україну.

Фрагмент листа, написаного власноручно о. Володимиром Фіголем. (Знимок — знімок; в двійку — удвоє; на повороті — після повернення; Марійська, марійських — тобто посвячених св. Марії Непорочної).

СПРОБА ПОЕТИЧНОГО ЕСЕ

* * *

Вітер кольору сонця
на Майдані шумить.
То народного серця
Зачарована мить.
Вітер кольору сонця
на Майдані гуде.
То нове покоління
до свободи іде!
Покоління без страху
променить до мети.
Добігають до краху
можновладні хорти.
Так! Нарешті підвівся
України народ!
За роки натерпівся
крадіїв і заброд.
Із кучминського чаду,
до жаданих свобод,
Нас звільняє від зради
Проарійський Бог Род!
Нагадав нам звитяги
праотців, прадідів.
Помаранчеві стяги
нам Тарас заповів.
Уставайте! Боріться!
Хто себе поважа!
Святий подих з небес
Вам серця зогріва.
Вітер кольору сонця
на Майдані гуде.
То нове покоління
до свободи іде!
Вітер кольору сонця
на Майдані шумить
То народного серця
зачарована мить.

* * *

Українське слово, мово моя рідна,
Скільки ти зазнала бід від людей негідних.
Як тебе плюндровано, нищено і гнуто.
Скільки на серця людські одягали пута
Різні там цариці і царьки пихаті,
А ви не вмираєте в українській хаті,
А ви буйно квітнете в українським полі,
Правнукам шукаєте щастя на роздоллі...
Те, що було, не минуло,
воно завше з нами.
І праслово й прадержави
світять за віками.
Дбаймо, браття, аби серце
наше не заснуло
і пращурів України

добром пом'януло.
Наші предки ратаї звали край Араттою.
Ар — то світло, Ата — батько!
Батьківщина ратаїв!

* * *

Ук-Ор-Ай-На! То Україна!
Звідкіль пішла ця назва у віки?
І де шукать коріння того ймення?
Прамова дає відповідь: Ук — плем'я!
Воно жило по берегах ріки...
Це зараз Укра в межах Прусії тече,
А наші пращури ще Прусії не знали.
Прамежі праарійської держави
Від моря Руського до Балтики сягали.

* * *

Двадцять тисяч літ тому, до різдв Месії
Розмальовано стіну в кам'яній могилі.
А за десять тисяч літ народилось слово.
Слово старше за санскрит, за шумерську мову.
Мову аріїв з Аратти у нагір'я перські,
І до Інду Бгахарату журавлі занесли...

Василь СИЧЕВСЬКИЙ
ПОМАРАНЧЕВИЙ ВІТЕР

За легендою — Христос в городі Оріса
На санскриті вчився, як з душі гнати біса.
В миру знаний, як Ісса, ходив по Тибету
Славив Господа творця і арійську Веду.
Поміж Тясмином і Бугом праміста зростали.
Діти сонця, руки Бога їх побудували.
І ні в кого не просили ім'я собі дати
Горді арії, праславні орачі з Аратти...
Їх богиня води Дана річкам назви дала.
Дунай, Дністер і Дон з Дінцем,
Дніпро-Славути і Двина з Десною...
Слов'янські ріки голубим кільцем
Скохалися, засватались з весною...
Веснянки наші, коляда, купайло,
Існують так давно, як сам існує світ.
По Україні, у Трипіллі, в Подунав'ю
Віками квітне папороті цвіт...
А назва Русь пішла від Бога Хорса.
Від сонця світанкового, з рожевої роси.
Звідтіл Росава, Роставиця. Ні, не просто,
Текла історія із Росі по Русі...
Вже потім з'являється урочища Перуна
І Рінь Перунова і Велесовий яр,
Савварка, Стрибож і Зелені Вруна,
І Сваричів, який пішов від свар.
Сварилися в історії багато.

Хто дбав про гідність, хто про злато.
За злато купувались брехуни.
Тепер їх по-другому величають.
Політтехнологи, простіше — крутії.
Викручують цілим народам руки.
За ті, політі кров'ю, срібняки свої,
Готові кинути усіх людей на муки.

* * *

Лукаві твердять: трипільці то семіти.
І тільки від Кирила променить освіта.
Кирилиця! А глибше — то вже зась...
Яка приходила, таке і гнула власть.
Ті брехуни й Христа зробили іудеєм.
Євангеліє та і самі євреї
Знають: Ісус походив із галеліян!
Із галлів, тобто із арійського коріння.
Арійське животворяче насіння
Розвіялось по землях Індії, Європи.
Свої сліди скрізь залишили галли.
Часи, епохи і тисячоліття пролітали,
Народжувались нові етноси-держави,
Що досягли нетлінної, гучної слави!
Ми українці, правнуки Аратти.
Нам треба більше про праматір знати!

* * *

Українське слово, мово моя рідна!
Скільки ти зазнала бід від людей негідних.
Як тебе плюндровано, нищено і гнуто.
Скільки на серця людські одягали пута
Різні там цариці і царьки лукаві,
Що віками прагнули нас лишити слави.
А ми буйно квітнемо в українським полі
І таки досягнемо бажаної волі!
Вітер кольору сонця в наших душах співа.
Для нас більшого щастя, ніж свобода,
нема!

* * *

Шукаючи себе в прабатьківських краях,
Визбируючи зерна пам'яті потроху,
Я усвідомлюю: Я — українець! Арій — я!
Сучасник всім, що відгули, епохам...
А грядущій епосі мій доземний уклін.
Ми просили у Бога значних перемін!
Вітер кольору сонця на майдані буя,
Посміхається, квітне Україна моя.

м. Київ

* * *

Поле запахло травами-рутами,
Так тривожно кричать журавлі.
Ті студенти, що впали під Крутами,
Вже навечно лежать у землі.

Там, на кручі Дніпра, над могилами,
Поховали студентів в грозу,
Чайка квилить, махаючи крилами,
Чиясь мати втирає сльозу.

БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА
КНЯЗЮ ВОЛОДИМИРУ

Вітаю, князю, чом ти зажурився,
Ти цілу вічність хрест тримаєш свій.
Та ні, з цим світом ти не примирився,
Ти вистояв, ти виграв знову бій.

Знову біда: золотoverхий Київ
Під попелом Чорнобиля стоїть.
Та душі наші стронцій ще не вив,
Бо ти стоїш з хрестом тисячоліть.

Пануєш, князю, вславлений навіки,
Стоїш ти твердо на своїй землі.
Час розмиває імена і лики, —
Та істина у часу на крилі.

Покинь, мій князю, гору на годину, —
Молися за народ свій і Дніпро,
Хрещену й нехрещену Україну, —
За честь її, за совість, за добро.

м. Київ

УКРАЇНО МОЯ

В тобі і сум, гордість, і тривога,
Безсила й сильна, ніжна й смішна.
Давно твоя розкрадена дорога,
Не раз твоя розстріляна весна.

Здавалось все, загинула, пропала,
І щезне мова, струситься наш люд.
Ти пробудилась, відродилась, встала.
Змиваєш з себе всякий рабський бруд.

* * *

Знову осені горять листки багрянні,
В тумані суму стугонить печаль.
Ідуть дощі, стоять дерева п'яні,
Обмокли й голі, і мені їх жаль.

Летять мов коні кучеряві мрії,
Тримаються за береги мости.

Над банями Великої Софії,
Пливе туман, розчісує хрести.

* * *

Гомін, гомін по діброві,
Запах степу, запах крові.
Скрізь, де глянь, всюди могили
Україну всю покрили.

Горе зліва, горе справа,
Боротьба — одвічна справа.
Чи наш символ у калині,
Буде вічно в Україні?

РІДНА МОВА

Мово моя, непокірна і мила,
Ти все живеш і дзвениш.
Скільки рубали у тебе крила,
Думали — не полетиш.
Скільки тебе заставляли мовчати,
Скільки палала в вогні.
Мово моя, ти народом почата,
Ти у народі живеш і в мені.
Рідна моя, непокірна і мила,
Наче гірське джерело.
Звідки береться у тебе сила,
Щоб побороти зло.

Початок Щукінського списку «Слова» (кінець XVI ст.)

Б. С.: Поширена думка, що у «Слові о полку Ігоревім» відкривати нічого. Що спонукало Вас узятися за цю, сказати б так, «неперспективну» тему?

Б. Я.: Немає меж пізнання «Слова» невичерпне. Я ніколи не вірив, що князь Ігор був легковажним авантюристом, що у «Слові» йому дана «найнижча оцінка політичних можливостей» (Д. Лихачов), що його було покарано по разкою за сепаратизм. На цю хибну ідею були спрямовані всі навчальні програми, на неї працювали академічні інститути, конференції та семінари.

Я взявся за дослідження «Слова» лише через двадцять років після шкільного знайомства з ним. Наприкінці 1960-их років я звернувся до літератури Київської Русі, прочитавши чудову монографію Михайла Брайчевського «Походження Русі», а потім — «Собор» Олеса Гончара й «Мальви» Романа Іваничука.

— Якій зв'язок між ними та «Словом»?

— Їх об'єднує спільний генетичний код і ментальність українства. Потрапивши в це русло, дослідник попри будь-які обставини залишається об'єктивним і чесним — це найефективніша зброя проти офіційної пропаганди, яка пригнічувала нас фальшивими стереотипами української меншовартості, що нібито протягом усієї історії хтось повинен був опікати нас, — то приєднувати, то возз'єднувати. Необхідно було повернутися до історичних витоків, стати «за обиду сего времени», як сказано у «Слові».

— Давнє «Слово» мало відповісти на питання нашого часу?

— Наприкінці 1190-их років Україна-Русь вирішувала ті ж проблеми державотворення, які стоять перед нами й нині. Та й сам автор «Слова» намагається знайти історичний аналог для утвердження своєї позиції, згадує про Троянь — слов'янську державу на Дніпрі з IV ст. н. д.

— У другій половині XII ст., особливо за князювання Святослава Всеволодовича (1176—1194), Руська земля настільки зміцніла, що зуміла дати відсіч усім ворогам. Ось про єдність цієї Руської землі, яка ніколи не переносила своєї назви на завойовані території, і дбає автор «Слова».

Однак ідея єдності Русі була штучно перенесена на всю імперію Володимира Великого. Й оскільки наприкінці XII ст. відтворення єдності імперії було нереальним, то й автора «Слова» мали в XIX—XX ст. за фантазера й ретрограда. М. Грушевський, наприклад, вважав ідею єдності в поемі «гальванізаціями старого», «шуканням пережитого». Проте офіційна пропаганда в царській й радянській часи стверджувала, що та ідея була нібито реалізована в Російській імперії і в Радянському Союзі.

— Яким чином позиція авто-

ра «Слова» могла трансформуватися в російську великодержавну ідею?

— Ідея була привнесена іззовні і застосована до «Слова». Інтерпретатори переосмислювали текст поеми, намагаючись представити Володимиро-Суздальське князівство як правонаступника Київської Русі. Стверджували, що: Київ підупав і вже не міг бути центром єднання і консолідації руських земель (у «Слові» ж — «дзвонить слава в Києві»); Святослав Всеволодович був нібито найслабшим князем, і його «золоте слово» в поемі обмежується лише слюзами (у «Слові» ж він — «Грізний Великий Київський»); новим центром Русі став нібито Володимир-Суздальський (для автора «Слова» —

Понад 200 років навколо «Слова о полку Ігоревім» тривають диспути щодо його автентичності, ідейно-художньої сутності, мови, національної ідентичності. Слов'яна нараховує десятки перекладів і переспівів різними мовами світу, сотні монографій, тисячі наукових статей. Певним підсумком можна вважати Енциклопедичний словник М. Г. Булахова, виданий 1989 р. у Мінську, і петербурзьку 5-томну Енциклопедію «Слова» (1995 р.). Однак багато проблем так і залишилися поза увагою науковців.

Про це в редакції тижневика «Слово Просвіти» відбулася розмова поета Бориса СПИСАРЕНКА з дослідником «Слова» Борисом ЯЦЕНКОМ, автором декількох монографій і понад 120 наукових розвідок із проблем киево-руської літератури, які публікувалися не лише в Україні, а й у Росії, Словаччині, Великій Британії, США, Індії.

«СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ» У МЕНТАЛІТЕТІ УКРАЇНСТВА

це далеке периферійне місто); нібито автор кличе Всеволода захистити Київ (у «Слові» йдеться про Переяслав, отчину Мономаховичів) і т. ін. Таких переосмислень десятки. Прикро, що й М. Брайчевський назвав «Слово» твором «антилицарським», «антигероїчним». А на цьому тлі звеличується постання Всеволода Суздальського, сина Юрія Долгорукого.

— Однак Всеволод Юрійович справді названий у «Слові» великим...

— Ще з середини XII ст. великими були і чернігівський, і рязанський князі. Всеволод назвався «великим» десь на початку 1180-их років. Не виключено, що саме про це говорить автор «Слова»: «І почали князі про малеє «се великеє» мовити, а самі на себе крамолу кувати». Що ж до інших характеристик, нібито Всеволод Суздальський може «Волгу веслами розкропити, а Дін шоломами виляяти», то вони натякають на невдалі походи суздальців на волзьких болгар 1182—1183 рр. і на донських половців 1198 р. Петербурзькі дослідники Н. Демкова й О. Панченко відзначили, що звернення Святослава Київського до Всеволода Юрійовича написано в стилі «народної сміхової культури» XII ст.

— Отже, у «Слові» йдеться про єдність Русі, колишньої метрополії, і про Київ як об'єднуючий центр. Але як вкладається в цю схему сепаратний похід Ігоря і його поразка? Хіба князь Ігор не порушив цієї єдності?

— Ігор і Всеволод Святославовичі справді «олжу розбудили, котру прислав було отець їхній Святослав, Грізний Великий Київський». Але цей факт не може бути звинуваченням проти них. М. Грушевський, коментуючи слова князя Ігоря, — «Ліпше ж бо потягати бути, аніж полоненим бути», — писав 1923 р., що, з погляду князя, краще загинути в бою, ніж бути захопленим удома при несподіваному ворожому нападі. Цим пояснюється і сонячне затемнення у «Слові», яке свідчило, що на Русь насувалося велике нещастя, а тому похід Ігоря був неминучим.

— І все-таки сіверські князі розбудили «олжу».

— У 1966 р. Б. Рибakov, досліджуючи літописи, запитав, що в XII ст. у Києва були два напрямки боротьби — Половецький степ і Володимиро-Суздальське князів-

ство, яке спрямовувало всі свої військові сили на підкорення Києва: Юрій Долгорукий разом із сином Глібом і половцями приходив на Русь дванадцять разів. Цю ж політику продовжували вести й Андрій та Всеволод Юрійовичі.

Нова агресія проти Русі розпочалася в 1184 р., за рік до походу Ігоря: Володимир Переяславський пограбував сіверські міста. Святослав Київський не зважив на вимогу князів Олеговичів покарати Володимира, а натомість запросив переяславців до літнього походу 1184 року, тим самим відколовши Володимира від антируської коаліції. Похід був успішним, але «олжа» була приспана лише на короткий час: князь Ігор мусив помститися за руйнування своїх міст.

Виступаючи перед учителями, я прошу їх на уроках акцентувати увагу на думці, що князь Ігор вишов у похід за землю Руську.

Тривалий час князь Ігор, як і його батько Святослав Олегович, був васалом суздальських князів. А в 1185 р. порвав із цією залежністю. Усі руські князі об'єдналися. Однак 1196 року Рюрик Київський передав Переяслав Руський Всеволоду Суздальському, і спокій у Русі було порушено. Половці — союзники Суздаль-Хинові — спустошували Руську землю.

У 1196—1197 рр. Роман Волинський, зваживши на бездарність Рюрика, запропонував обрати великого київського князя з числа шести руських князів — володимиро-волинського, чернігівського,

полюцького і рязанського. А 1198 року великим чернігівським князем став Ігор Святославович. Саме він, на думку автора «Слова», і міг врятувати Русь від руйнації та безчестя. (Див. СП, 2004, № 37).

— Відомо, що Інститут літератури НАН України й Товариство «Просвіта» задекларували підготовку Енциклопедії або Енциклопедичного словника «Слова о полку Ігоревім». Чим ця публікація відрізняється від уже існуючих видань?

— У мінському та петербурзькому універсальних виданнях українському матеріалові відведено мало місця. До авторського колективу петербурзької Енциклопедії було запрошено лише чотирьох науковців з України — С. С. Воїнова, М. Ф. Котляра, С. П. Пінчука, Б. І. Яценка. У ній відсутні статті-персоналії про близько 140 українських дослідників, поетів-перекладачів, художників, скульпторів, інших діячів культури, які розробляли тематику «Слова». У 5-томній «Енциклопедії» немає навіть статті про автентичність «Слова».

Вимагають серйозного перегляду й уточнення ключові проблеми, які недостатньо або тенденційно висвітлено в цих академічних виданнях, зокрема такі, як: національна ідентичність «Слова», історія його відкриття, історія першого видання «Слова», історичні джерела та історичні обставини, які передували написанню твору. Серйозного опрацювання вимагає й зовсім нова тема: «Слово о полку Ігоревім» у контексті державотворення України-Русі наприкінці XII століття.

— А як вирішується зараз питання про національну приналежність «Слова»? Зі школи нам відомо, що це — «пам'ятник трьох братських народів».

— Стара формула відійшла в небуття. У Санкт-Петербурзькій «Енциклопедії» ця пам'ятка представлена «в ряду национальных шедевров» Росії, які прирівнюються до творчості О. С. Пушкіна.

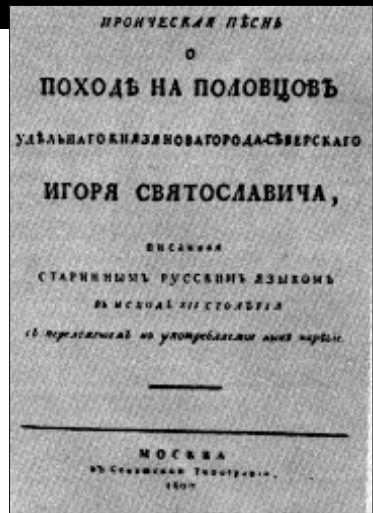
Однак ще М. Максимович незаперечно довів, що автор «Слова» — руський (староукраїнський) народ. Його підтримав В. Г. Белінський, який писав: «Это произведение явно современное воспетому в нём событию и носит на себе отпечаток поэтического и человеческого духа Южной Руси (тобто України —

Б. Я.), ещё не знавшей варварского ярма татарщины, чуждой грубости и дикости Северной Руси».

Цієї позиції дотримувалися майже всі дослідники протягом XIX століття. Але вже М. Грушевський писав, що дехто з російських учених відверто зізнався йому про свій намір привласнити «Слово», тобто «тим чи іншим способом вирвати з українських рук». Ці потуги продовжуються й нині.

Відсутність чіткої національної ідентифікації «Слова» викликає нову хвилю скептицизму щодо автентичності. Професори Гарвардського університету (США) Е. Кінан і Дж. Грабович схильні вважати, що «Слово» написане в 1790-их роках чеським славістом Й. Добровським. І ні росіяни, ні українці не мають, мовляв, ніяких прав на цю пам'ятку. Така позиція гуртує своїх прихильників і в Україні. Отож українські вчені повинні рішуче стати на захист «Слова», зайняти у словознавстві провідні позиції.

— Наприкінці XX ст. з'явилися матеріали, які по-іншому висвітлюють історію відкриття «Слова». Про що йдеться?

Перше видання «Слова» 1800 р.

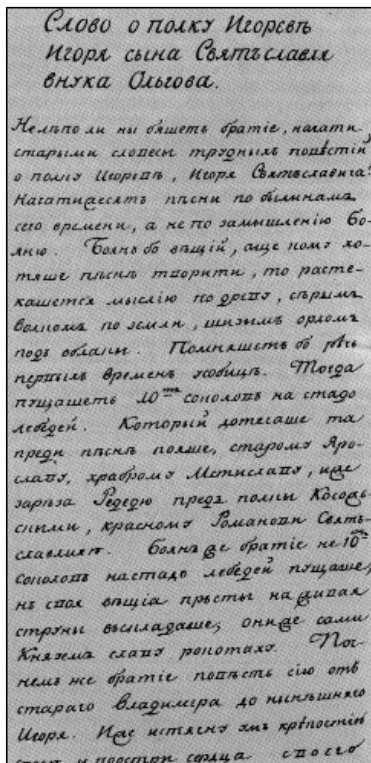
Биковського. Згодом Л. Дмитрієв і Г. Мойсеева незаперечно довели, що той збірник лише числився за монастирем і був переданий Мусіну-Пушкіну разом з іншими ростовськими хронографами в 1792 р. архієпископом Арсенієм Верещагіним. Тобто, Биковський був тут сторонньою людиною.

Але той рукопис «Слова» був відомий в Україні за сто років до Мусіна-Пушкіна! Його використав Дмитро Туптало у своїй книзі «Руно орошенное», яка вперше з'явилася 1680 року в Новгороді-Сіверському. А в 1708 р. Д. Туптало, тоді вже митрополит Ростовський, подарував збірник зі «Словом» Спасо-Преображенському монастирю в Ярославлі. Про це я писав 1996 р. в журналі «Русская литература» й у монографії «Слово о полку Ігоревім» та його доба». Все це повинно знайти відображення в Українській Енциклопедії «Слова».

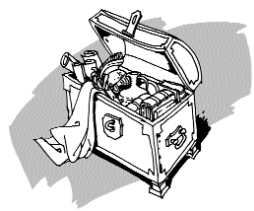
— Як українські вчені можуть долучитися до підготовки цього видання?

— Нещодавно Товариство «Просвіта» надіслало в усі обласні організації розроблену мною Концепцію та Алфавітний Реєстр Енциклопедії. Кожен може взяти участь у виданні. Я написав близько вісімдесяти статей. Чекатимемо ґрунтовних, кваліфіковано написаних матеріалів, особливо з університетів та академічних інститутів. Тоді сформуємо авторський колектив.

— Уже були дзвінки з областей. Люди почали працювати. Отож побажаємо нам усім успіху в цій важливій справі. Дякую за розмову.

Катерининська копія «Слова о полку Ігоревім» (1795 р.)

Про скриню згадується в багатьох народних піснях, особливо весільних, бо вона була частиною весільного посагу. Коли дівчина виходила заміж, батьки обов'язково давали їй у віно скриню:

*Приїдь, матінко,
Привези ми скринючку,
А в скринючці хусточки,
Вишиті запасойки.*

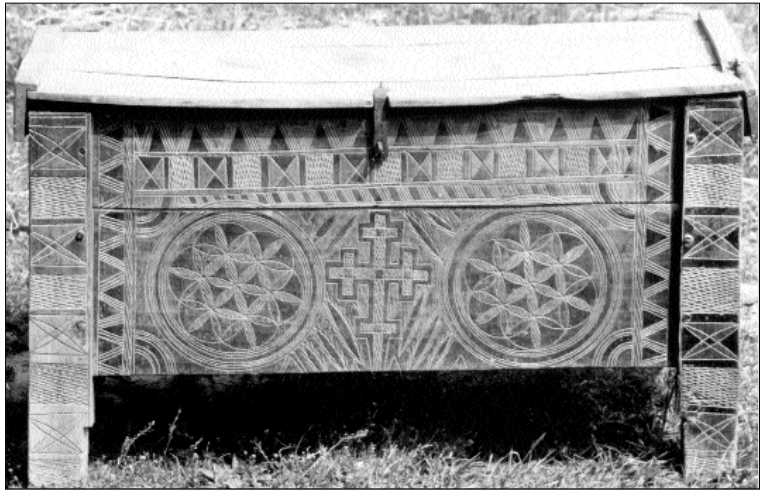
Скриня — різьблена чи мальована — була ніби частинкою отчої хати. Молода жінка вивозила її з рідної домівки як спогад про дівочтво, батька-неньку, дівочу волюницю. Бо зростала дівчинонька, а з нею росло й добро у скрині, що вочевидь засвідчувало її працьовитість і сумлінність. Пізніше до скрині склалися сорочечки синочків і донечок із щораз ширшими вставками і пазухами на них. Одвічне коло дійства життя...

В Музеї народної архітектури та побуту України, де розгорнута виставка скринь з історико-етнографічного району "Карпати", експонуються два типи традиційних скринь. Одні з них мають пласке віко, а другі виконані у вигляді двосхилого даху. Останні нагадують дерев'яні саркофаги Причорномор'я (IV—III ст. до н. е.), а також гробниці княжих часів Ярослава Мудрого в Софії.

На виставці представлені скрині, що побутували серед населення українських Карпат: гуцулів, бойків, лемків (Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області). Основні конструктивні елементи цих скринь складаються з чотирьох досить масивних стовпців, що виконують функцію ніжок. У пази таких стовпців-ніжок горизонтально вкладали дві або три дошки, які утворювали бічні стіни скрині. Зверху скриня закривається віком, що має, як уже мовилося, форму двосхилого даху, складеного також із трьох-чотирьох дощок, злutowаних між собою пазами. За допомогою двох дерев'яних кілків ("чопів") скриня відкривається, як на металевих завісах. Побутували також скрині, що мали пласке віко, зроблене з двох чи трьох дощок, які закладалися короткими боками у дві поперечні планочки (шпуги).

Скрині прикрашали геометричними узорами, що були виконані пласким різьбленням у вигляді прямих, скісних та ламаних ліній, різноманітних кругів і розеток. Незмінним компонентом скринь був багаторамений хрест, що губився серед нагромаджених кілець, зірок, громових та солярних знаків. Орнамент тут відіграв охоронну функцію. Задля більшої виразності орнаментальні мотиви вирізьблювали на скринях, що попередньо фарбувалися в темний колір природними барвниками, наприклад, відваром ягід бузини або вільхової кори. Скрині робили з твердих порід дерева, найчастіше — бука, а також смереки, кедр, явора.

Скрині спочатку виготовляли теслі, а з удосконаленням столярських знарядь — столяри. Основний різьбярський інструмент — ніж та долото. Долота різнилися за формою та довжиною вістря й мали відповідні назви: "рівняк", "скосок", "фасульки", "фуджок", "городничок".

На різьблених саркофагових скринях Карпат ще до 30 років XX ст. красувався давній, невідкладний часовий декор. Традиція, народне розуміння краси та відповідні світоглядні моменти збережені в цьому декорі. Водночас на Гуцульщині побутували зразки дерев'яної різьби, що демонструють композиційну вишуканість, багатство орнаменту й віртуозну виконавську майстерність. На Львівщині, Закарпатті, Буковині звіддавна побутували мальовані скрині.

мальовували рослинними, після Першої світової війни — крамничними фарбами.

Основні орнаментальні мотиви komponували на передній стінці та віці скрині. Наприкінці XIX ст. ці орнаментальні композиції розміщувалися на одному полі, обведеному довкола прямими лініями білого кольору. На початку XX ст. орнаментальні композиції komponувалися у двох квадратних полях ("вікнах", "рамцятах") із подвійною білою каймою.

Основні мотиви на яворівських

ям. Усі вертикальні грані скринь з'єднувалися на замки, що надавало їм великої міцності та витривалості. Бічні сторони віка закріплялися вузькими лиштвами, а задній бік скрині сполучався з віком залізними завісами в такий спосіб, щоб одна частина завісів прикріплювалася до зовнішньої сторони заднього боку скрині, а друга — до внутрішньої сторони віка. Закарпатські скрині замикалися на замки. Довкола отвору для ключа робили металеве окуття ("шил дик"), яке досить вигадливо профілювали. Кур-

або на скриню. Виготовляли буковинські скрині з соснових, кедрових, яворових та липових дощок. Тло в них — зелене, вишневе та коричневе. Спочатку малювали передній бік та віко скрині, а причілки лише окантовували "капанкою", "підківками", "цяточками". Композиції орнаментальних мотивів у таких скринях творилися у прямокутних полях (рамцях), що обводилися прямими або фігурними кольоровими лініями. Ці композиції складалися з великих та малих букетів, білих та червоних квітів ("трой-квітки") із незначною кількістю зелених листочків. На скринях кінця XIX — початку XX ст. у центрі рамців малювали квіти, що виростили з вазонка або півкулі. Квіти ці мали три або п'ять пагінців. Крім основних мотивів, по кутках рамців розміщували другорядні — "підківки", "цяточки", "кривульки", "косиці". На початку XX ст. з'являються скрині, в яких композиції з квіткових орнаментів повністю закривали передній бік. У центрі таких композицій малювали сердечко з вінчиком із смереки чи барвінку. На буковинських скринях зображали ще "зозульок, голубів із голубками та черкви з весільними деревцями". Розписи на скринях тісно пов'язували з весільним обрядом та пісенною символікою. Кожна деталь малюнка про щось говорила: барвінчик малювали на нев'януху любов, голубочків — аби завжди в парі були, зозульку — щоб літ молодим накувала багато, ружі — аби життя цвіло, як троянда, барвінковий вінчик і сердечко символізували молодість, нев'януче кохання.

Красно мальована скриня ще мала засвідчити своїм вмістом працьовитість і майстерність дівчини:

*Гой, будем віно та рахувати,
чи не любила-с, княгине,
спати?*

*І що напрула, і що наткала —
що в скрині маєш,
з чим си віддала?*

А ще буковинська скриня хорошила в прискринок віничі весільний. Зберігався він аж до смерті, і його зашивали в останню подушку.

Орнаментальна та колористична своєрідність українських різьблених і мальованих скринь з історико-етнографічного району "Карпати" свідчить про талановитість народних майстрів, велику любов до краси.

Форми давніх скринь та їхню орнаментику використовують сучасні народні майстри та художники декоративно-прикладного мистецтва для виготовлення оригінальних сувенірів — шкатулок скринь. Чудовий рослинний орнамент старих яворівських скринь зараз творчо використовують яворівські різьбярі, пристосовуючи його до плаского різьблення. Вони виготовляють дерев'яні шкатулки у вигляді мініатюрних яворівських скринь, розмальовують їх традиційними кольорами — темно-вишневою або темно-зеленою фарбами, полірують і прикрашають пласким різьбленням...

Скрині вже давно відійшли з побуту народу, їхнє місце зайняли зручніші у використанні шафи. Зайняли, та не замінили. Бо щось не складають про шафи коломийок, бо не тьохкає серце нашої юної сучасниці, коли вона виходить з них модернову вдяганку, бо годі шукати там віна духовності...

Тож уклонімося святковому зібранню прабабусиних скринь у Музеї народної архітектури та побуту України, — вони того варті.

Виставка скринь експонується в хаті із с. Синевирська Поляна в експозиції "Закарпаття".

- **Романа КОБАЛЬЧИНСЬКА**, зав. сектору етнографії відділу "Карпати" Музею народної архітектури та побуту України
Фото автора

РОСЛО ДОБРО... В СКРИНІ

Подорож виставкою скринь у Музеї народної архітектури та побуту України

До інтер'єру сільських хат в Україні традиційно входили: стіл, скриня, лави, мисник. Серед простих меблів особливе місце належало скрині. У побуті вона мала подвійне призначення: використовувалася як стіл, за яким сім'я споживала їжу, а також слугувала для збереження святкового одягу, полотна, килимів, цінних паперів, грошей. Скриню тримали в світлиці на видноті: біля столу, на лаві біля постелі або на покуті. Мальовані та різьблені скрині приваблювали своїм оздобленням, святково вирізняючись на тлі інших хатніх меблів.

ЯВОРІВСЬКІ МАЛЬОВАНІ СКРИНІ

На особливу увагу заслуговують ці скрині у формі паралелепіпеда на підніжках та колесах. Висота їхня залежить від висоти підніжок ("кочел"). Єдина прикраса силуету яворівських скринь — різноманітне профілювання підніжок. Передні — мають різномірний профіль вирізів, а задні — витиналися переважно скісно. Майже кожен столяр мав своєрідну форму профілювання підніжок. Це й було основою для скрині служили підніжки 18—20 см заввишки. Підніжки й "кочела" підвищують скриню майже на чверть її висоти, надаючи їй красивішого вигляду й можливості виконувати функції стола. Усередині скрині — праворуч, невеликий (на 10 см завширшки й 12 см заввишки) прискринок. У ньому зберігали коралі та гроші. Прискринок замикався на потайні дерев'яні засувки.

Мальовані скрині виготовляли із соснових та липових дощок. Із соснових — основу завжди розмальовували, а з липових — ні. В останній вона мала природний колір дерева. У другій половині XX ст. скрині роз-

мальованих скринях прослідковуються у вигляді "цяточок", "крапочок", "рисочок", "пасочок", "качечок", "гіллячок", "віночків", "зірочок", "руж" тощо. Своєрідними мотивами яворівського розпису на скринях треба вважати зображення "качечок", "вазонів", "віночків", "сонця". Загальна композиція цих мотивів передавалася столярами з роду в рід. Основою укладу орнаменту скринь є "квартири", "рамцята" або "вікна". Хоча кількість орнаментальних мотивів невелика, при вмілому їх розташуванні майстри досягали досить великої композиційної різноманітності.

Яворівські скрині розмальовували звичайно жінки чи дочки столярів і лише зрідка — самі майстри. Кожна майстриня намагалася розмалювати скрині по-різному, бо тоді вони мали кращий збут. Покупці скринь, батьки дівчат, намагалися придбати таку скриню, якої ще ніхто в селі не мав.

ЗАКАРПАТСЬКІ МАЛЬОВАНІ СКРИНІ

Мальовані скрині з долинних районів Закарпаття мають форму невисокого видовженого прямокутника й називаються "курта-лада" (мала скриня). Довжина такої скрині 95—97 см, а висота — 40—42 см. Низ та віко скрині окантовували "гемисом" (фігурною планочкою). Курти-лади призначалися для зберігання прикрас, утиральників, весільної сорочки, весільних рушників та вінка. Крім курти-лади до віна входила ще й велика висока скриня (прямокутна) з різьбленням на передній стінці та віці — "сусік та ряндя". Під час сватання курта-лада знаходилася в коморі. Вона була основою згоди чи незгоди дівчини на одруження. Якщо не подобався дівчині легінь, то вона казала, що "курти-лади не є, осталаж ще не зробив".

Закарпатські народні столяри здавна займалися виготовленням скринь, тож виробили для них специфічну форму та своєрідні засоби оздоблення. Виготовляли скрині з дощок соснових, яворових, липових, що були завширшки 20—25 см і скріплювалися спеціальними кле-

та-лада містила прискринок для грошей, прикрас, документів.

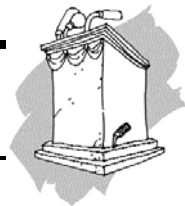
Закарпатські скрині, як і львівські, розмальовували жінки або дочки столярів. Для цього вони використовували широкі пензлі, виготовлені з кінського волосіння або вепрячої щетини, вузькі пензлі з коров'ячої або котячої шерсті. Малювання скрині розпочиналося з нанесення зеленого, синього або ж вишневого ґрунту фарбами, що виготовлялися з ягід рослини шатлик із домашньої соди. Після просихання ґрунту малювали коричневою, білою та жовтою фарбами рамцята. Були вони прямокутної або фігурної форми. У цих рамцятах найперше зображали вазонки, гілце, рай-деревце (шлюбну символіку). Цей мотив прослідковується і в весільних піснях.

Трапляються й такі скрині, на яких рослинні мотиви присутні в дуже узагальнених формах. Вони komponуються в розкидку по всій декоративній площині. Побутували також скрині, на яких, окрім орнаментальних рослинних розписів, зображалися рай-птиці, зозульки, голубочки, півні, курочки. Рай-птиці розміщувалися у вазенкових композиціях, стилізованих під квіти, — тюльпани, нарциси, едельвейси, ружі тощо. У закарпатських скринях тло мало синій, зелений або ж темно-вишневий кольори.

БУКОВИНСЬКА МАЛЬОВАНА СКРИНЯ

На Буковині побутували мальовані скрині завдовжки 105—110 см і заввишки 45—50 см. На Чернівецьчині була ще й маленька скринька (скринча). Тримали в ній коралі, салби — прикраси з монет, весільний вінчик та рушники. Така скриня була завдовжки 80—85 см, а заввишки — 35—40 см. Такі скрині місцеві ковалі обковували, вставляли замки, робили скоби на колодочки.

У давніх скринях фігурно викуваними вінками втягували передні та задні боки й причілки. На бічних стінках прибивали невеликі фігурні металеві ручки (вуха). Скриню ставили в світлиці на лаві біля постелі, а скринчу — в кутку біля образів

VOX POPULI

КУЗНЕЦОВ Валерій Вікторович, спецкореспондент тижневика "Город" ("Місто"): До Віктора Андрійовича Ющенка я ставлюся нормально. Подобаються мені його перші накази щодо працевлаштування інвалідів. Хочеться, щоб він знизив, як і обіцяв, оподаткування. Якщо за час керування В. Ющенком державою не стане гірше, ніж зараз, то його на руках носитимуть.

ТАРАСЮК Надія Єфремівна, пенсіонерка: Я голосувала за Віктора Януковича і чекала на його перемогу. Була проти В. Ющенка й особливо проти Ю. Тимошенко. Я не вірю їхнім обіцянкам. Ви подивіться на ціни! Вони не відповідають нашим пенсіям. Хоч не ходи на базар. Собака ті кістки гризе, що ми їх на борщ купуємо. Та й квартплата висока. А сам В. Ющенко нас ображав, називав бидлом, бритоголовими, бандитами.

— **Коли?**

— Так по телевізору транслювали! А Ю. Тимошенко на Майдані Незалежності обіцяла Донецьку й

ДОНЕЦЬК ЗА, ДОНЕЦЬК ПРОТИ

Президент України Віктор Андрійович Ющенко побував у Донецьку. Біля обласної ради його палко зустріли як противники, так і прихильники. Сніжки і квіти полетіли в Президента...

Як ставляться до Президента мешканці східної частини держави сьогодні, вони ж бо, як нас дехто переконував, виношували ідею федералізації, проголошуючи Помаранчеву революцію путчем, державним переворотом.

Луганську області огородити колючим дротом...

— **А "5 канал" у вас транслюється?**

— Ні. І скажіть, як можна з таким Президентом жити? Ми боїмося, що В. Ющенко зітре нас на порошок. Люди бояться того, про що говорили ці лідери. У нас кажуть, що й шахти закриють. Натомість сюди з-за кордону привозитимуть ядерні відходи. Зроблять із Донецька звалище.

Мені Віктора Януковича дуже шкода! Я навіть плакала. Яка ж несправедливість! Верховний Суд після третього туру скарг не розглядав. Слова мовити не давали, сміялись із того, що українською неправильно говорили. Наталю Вітренко навіть до зали не пустили. Усі там бандити й скнари.

СТАСЬ Тетяна Володимирівна, інвалід другої групи, м. Макіївка: Я голосувала за Віктора Андрійовича всі три тури. Вірила в його перемогу, знала, що він таки відстоїть правду, допоможе народу, пенсіонерам, інвалідам. Мої дочка й зять брали участь у виборчій кампанії. Навіть онук (йому 2 роки й 7 місяців) кричав щодня: "Бабуно, Ющенко перемаже!" Ми день і ніч не спали, хвилювалися за

результати виборів, за наше майбутнє. Дивились "Еру", новини, ловили кожне слово. Я рада, що Віктор Ющенко — Президент, а Юлія Тимошенко — Прем'єр-міністр.

КРУГЛОВА Людмила Олександрівна, студентка, м. Макіївка: Приходом до влади Віктора Ющенка я не задоволена, бо голосувала за Віктора Януковича, хотіла його перемоги. Але оскільки В. Ющенко — Президент, сподіватимуся, що він підтримає студентів, чекатиму виконання всіх обіцянок.

ОРЛОВ Петро Іванович, шахтар на пенсії: Особисто я дій В. Ющенка в якості президента України поки що не бачив. Яка він людина, не знаю. Судитимемо за вчинками. Як кажуть, курка ще з яйцем. А чекав я й чекаю на перемогу Віктора

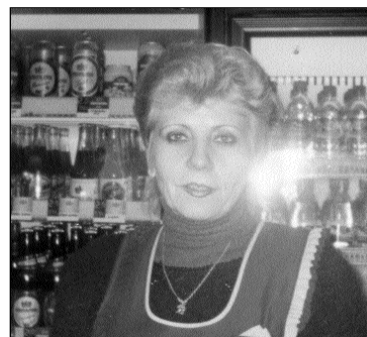
Януковича. Чому? З 1998 року я зарплатні не отримував. Дружина ліпила пельмені, я — продавав. А Віктор Федорович повернув навіть те, чого я й не сподівався отримати. Чоловік не тільки сказав, але й зробив.

ШЕВЧУК Людмила Іванівна, підприємець: Я голосувала за Віктора Ющенка. Як і більшість, хотіла чогось нового, кращого. Невже ж ми не варті? В. Ющенко обіцяв надати підтримку малому й середньому бізнесу. Сьогодні нас податками душать. Перевіряють, карають і знову перевіряють. Я, звичайно, розумію, контроль потрібен. Підприємець повинен віддавати кошти до бюджету, але ж і сам якусь копійку зі свого бізнесу має отримувати. Якби податки були продуманими, ми б без претензій сплачували їх. Але ж і вартість оренди приміщення сьогодні значно підвищилася, збільшилися витрати. Так, моя крамниця з 1997 року сплачує експлуатаційні витрати ЖЕКу. А дах нам хоч раз ремонтували? Ми платимо 84 гривні на місяць, на рік — близько 1 000. І хіба ми одні під цим дахом працюємо? За сплачені ЖЕКу кошти я вже б у крамниці труби нові встановила. У малому й середньому бізнесі потрібні зміни, виважені рішення. На політику Віктора Андрійовича Ющенка я покладаю усі надії.

САДІАХМЕТОВ Янош Кадирович, охоронець: Голосував я за Віктора Федоровича Януковича усі три тури, але наш кандидат у президенти не пройшов. Це мене дуже засмутило. Проти В. Ющенка я нічого не маю. Не знаю цієї людини. А Віктор Янукович — наш земляк, багатий зробив для нашого краю і Донецька зокрема. При В. Януковичу хоч жити стало легше. Зарплатню

виплатили, пенсію підвищили, з'явилися робочі місця, у житті — стабільність, віра у майбутнє. Віктору Ющенку я щиро співчуваю через смерть матері, зла йому не бажаю, тільки здоров'я й успіхів. Хочу, щоб він чесно працював на добробут народу, блага всієї України.

МУСЕЙКО Ольга Василівна, продавець: Перемогою Ющенка я не задоволена. Голосувала за Віктора Федоровича Януковича. За керівництва Віктора Януковича у нас хоч робочі місця з'явилися, зарплатню стали виплачувати вчасно, пільги повернули. Пенсіонерам В. Янукович підвищив пенсію. Люди почали відчувати підтримку.

Що ж, думки донецчан одностайними навряд чи назвеш. Та, незважаючи на різні погляди й ставлення до нової влади, кожен чекає практичного втілення обіцянок. І ми також сподіватимемося ранньої весни і швидшого оновлення України.

• **Ольга СКРИПКІНА**

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ГОЛОС НАРОДУ

Вельмишановний Вікторе Андрійовичу!

Із засобів масової інформації нам стало відомо про наміри уряду Автономної Республіки Крим відзначити 60-ту річницю Ялтинської (Кримської) конференції 1945 року встановленням пам'ятника керівникам урядів трьох союзних держав, які були її учасниками, — Ф. Рузвельту (США), В. Черчиллю (Велика Британія), Й. Сталіну (СРСР). Ці наміри, як і сама конференція та її головні учасники, неоднозначно сприймаються українським суспільством. Активно протестують проти встановлення пам'ятника представники народів депортованих 1944 року з території Кримського півострова, низка громадських і політичних організацій України та зарубіжжя.

Ялтинська конференція 1945 року відіграла важливу роль у погодженні дій її учасників на завершальному етапі Другої світової війни, у повоєнному облаштуванні Європи, у створенні ООН. Проте вона мала ознаки сепаратної змови керівників трьох держав із метою переділу сфер впливу в повоєнному світі. Усі країни Центрально-Східної Європи опинилися у сфері впливу тоталітарного радянського режиму, що загальмувало розвиток європейських народів і всього людства на півстоліття. Тому історична відповідальність за

долю народів Центрально-Східної Європи після Другої світової війни лежить не лише на Й. Сталінові, а й на керівниках США та Великої Британії. Ми впевнені в тому, що й інші європейські народи неодноразово оцінюють наслідки конференції.

Й. Сталін був ініціатором голодомору та політичних репресій, що призвели до багатомільйонних втрат серед українців та інших народів. Прагнення встановити пам'ятник головним учасникам конференції розцінюємо як зневагу до пам'яті мільйонів загиблих і постраждалих людей. Звертаємося до моральних чеснот нової української влади, вважаємо неприпустимим увічнення постаті Й. Сталіна у будь-якій формі.

Ми переконані, що в ситуації, яка склалася, помпезне відзначення роковин конференції зі встановленням пам'ятника збудують суспільство, свідчать про небажання позбутися нав'язаних радянською пропагандою історичних стереотипів, про небезпечне прагнення продовжити політику, спрямовану на світоглядний і політичний розкол нашої країни. Вважаємо, що державна влада мусить втрутитися у подальший перебіг подій і зупинити підготовку встановлення пам'ятника.

• **Колектив НДІ українознавства 9 лютого 2005 року м. Київ**

ТАЄМНИЦІ ВЕЛЕСОВОЇ КНИГИ

Безцінна пам'ятка чи фальсифікат? Підrobка чи справжній культурно-історичний документ, спадщина української історії і культури?

Полемика не вщухає. Звичайно ж, більшість фахівців, які вивчають це питання, — прихильники гіпотези справжності Велесової книги та її історичної автентичності. Їм протистоять прибічники теорії фальсифікації таємничих дощечок (на думку вчених, оригінал Велесової книги — це кілька десятків звичайних дощечок із текстом).

50 років минуло з часу першої публікації Велесової книги, призначеної для масового читача. Тема настільки полемічна, що навіть невеличкі конференції з цього приводу можуть дати форі з розпалювання пристрастей будь-якої виборчої кампанії. Так сталося і 4 лютого. В одній із затишних аудиторій Київського міжнародного університету відбулася конференція, присвячена Велесовій книзі. Головував на зібранні проф. Іван Пилипович Юшук, відомий викладач, автор багатьох підручників з української мови, філолог від Бога. За його запрошенням до Київського міжнародного університету прибули відомі фахівці з філології, історії, та й просто зацікавлені люди. Насамперед, варто відзначити присутність і активну участь у дискусії автора проекту, перекладача й тлумача Велесової книги Бориса Яценка, директора Інституту української мови Василя Німчука та, так би мовити, головну язичницю України, ідеолога українського праворадикального руху, заснов-

ницю Української Духовної Академії Рідновірів Галину Лозко.

Запеклу суперечку викликала вже перша доповідь, що стосувалась історії появи Велесової книги для широкого загалу. Це, по-перше, імена полковника А. Ізенбека та Юрія Миролюбова, які вдвох, з 1925 року, дали світові шанс "доторкнутися" до таємниці й водночас одягли в шати загадковості напівміфологічні дощечки. Говорили, що білогвардієць Ізенбек узагалі не має жодного відношення до Велесової книги. Твердили, що така таємничість, яку застосували Ізенбек і Миролюбов, є ніщо інше, як спроба приховати фальсифікат, тобто повну відсутність цих дощечок. Єдине виправдання цього — фото однієї з дощечок, увесь доробок зник у вирі Другої світової війни. Але на користь автентичності Велесової книги говорить простий вислів: "Навмисно не придумаєш". Адаже текст дощечок, тобто їхній переклад, має власний специфічний стиль. Оповідь, що летіть, ніби вода, і горить сакральним полум'ям.

Для підтвердження чи спростування своїх гіпотез учасники дискусії дотримувалися полярно-емоційних позицій. Наприклад, прихильники автентичності Велесової книги звертали увагу на історичний факт, тобто наявність у текстах дощечок писемних доказів археологічних знахідок, що відбулися пізніше за часи, коли таємничі тексти потрапили до рук Ізенбека. Іншої думки був пан Німчук. Саме він тримав оборону прибічників гіпотези підrobки. Як філолог, він

скористався головною зброєю — мовою велесових текстів. На його думку, багато слів, що зустрічаються на дощечках, а точніше сказати — у перекладах (адже ніхто з фахівців не бачив дощечок на власні очі) з'явилися у мові набагато пізніше часів, коли б могла бути створена Велесова книга. Тоді прибічникам автентичності текстів залишається лише заявити, що автори дощечок мандрували в часі. Це жарт, звичайно ж. Але врешті-решт, терези доказів і припущень вирівнялись, а звичайній людині вже й не знати, чому вірити. Але, насамперед, вона все ж сприймає Велесову книгу як цікавий літературний доробок, і в цьому — наріжний камінь. Пан Німчук дуже критично ставиться до введення Велесової книги до шкільної програми, адже пропонується вона, насамперед, як історична пам'ятка, так само як "Слово о полку Ігоровім" і "Повість минулих літ"... Суперечки не вщухають. Із плином часу зникають останні краплини компромісу. Для українських язичників Велесова книга є своєрідною біблією, для філологів та істориків — предметом нескінченних досліджень і суперечок, для школяра — ще однією книгою, що її вимагає прочитати шкільна програма. То хіба ж можна її позбавляти права на існування? Так, її автентичність так само примарна, як і штучність. Але ж тим цікавіше. У світі сумно без невизначеностей.

• **Костянтин СТРОГІНОВ**

Берегометська гімназія Вижницького району Чернівецької області (ч/з директора Паламарюк Ю.)

Одочук Ф. П.	5,00
Одочук Л. Н.	5,00
Іванюк К. Д.	2,00
Роман Г. М.	5,00
Стегніцька Л. В.	2,00
Кисилиця Г. Й.	2,00
Голік А. С.	5,00
Боднарюк О. В.	5,00
Бойчук Л. М.	2,00
Штефуряк Г. К.	7,00
Покушалова Л. В.	3,00
Пердейко Л. Ф.	5,00
Кожухар О. Г.	3,00
Іванюк Ю. С.	2,00
Берник О. Н.	2,00
Грабовський Б. Я.	2,00
Чорнейчук Ю. В.	3,00
Бузіна Л. Г.	2,00
Тодораш Г. Д.	2,00
Терлибовка Л. С.	2,00
Гороп'як І. О.	2,00
Щербан Т. І.	2,00
Гавриляк М. П.	2,00
Гаджа С. В.	2,00
Марчук В. В.	4,00
Запаранюк А. І.	3,00
Марчук М. Ю.	5,00
Клим Г. Ю.	5,00
Паламарюк Ю. В.	10,00
Паламарюк О. І.	2,00
Косован М. К.	4,00
Габур М. І.	20,00
Чепелюк В. Д.	5,00
Кожухар Ю. С.	2,00
Брітвіна Н. П.	2,00
Клапійчук Н. С.	2,00
Боднаршек Н. М.	2,00
Хом'як В. К.	10,00
Василишин В. М.	10,00
Личак Н. Ю.	5,00
Штефуряк Д.	4,00
Мендришора У.	1,00
Руденко М.	1,00
Чепелюк О.	3,00
Штефук А.	5,00
Пуршега К.	2,00
Семанчук Б.	2,00
Монаршек Я.	0,50
Берник М.	1,00
1 клас	15,00
2-А	15,00
2-Б	4,00
3-А	15,00
3-Б	4,00
4 клас	15,00
6-А	6,00
6-Б	8,00
7-А	6,00
7-Б	5,00
7-В	10,00
8-А	5,00
8-Б	5,00
8-В	5,00
9-Б	10,00
9-В	5,00
10-А	5,00
10-Б	20,00
11-А	7,00
11-Б	6,00
Всього:	355,50

Депутати Кузнецовської міської ради Рівненської області (ч/з Кушнір І. Л.)

Анощенко С. І.	20,00
Бертнік В. А.	25,00
Васильченко І. В.	50,00
Дудка С. Р.	10,00
Жданюк С. І.	100,00
Ковалець С. В.	30,00
Кушнір І. Л.	20,00
Люта О. М.	10,00
Магдич В. Ю.	20,00
Момотюк І. О.	50,00
Павлусь Л. І.	5,00
Пархута С. В.	30,00
Петрович Г. І.	30,00
Суддя М. І.	50,00
Сусь М. В.	50,00
Трофімов В. О.	20,00
Шевченко С. М.	20,00
Всього	540,00

ПОЖЕРТВИ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ

*Продовження. Поч. у ч. 39—52
за 2003 р., ч. 2—9, 11—14, 16—18, 20—2,
28, 30, 32, 34, 37, 39,
41, 43, 45, 51 за 2004 р., ч. 3, 6 за 2005 р.*

Баба Ю. М., м. Київ (ч/з Баба Ю. М.)	50,00
Ковальчук С. Д., м. Дніпропетровськ	10,00
Баба М. М., смт. Томаківка Томаківського р-ну	10,00
Дніпропетровської обл.	
Баба О. М., смт. Томаківка Томаківського р-ну	10,00
Дніпропетровської обл.	10,00
Пайос В. Г., м. Дніпропетровськ	10,00
Ференц В. В., м. Тернопіль	50,00
Гребенюк Д. В., м. Рівне	100,00
ЗОШ с. Виженка Чернівецької обл. (ч/з Кокуру М.Я.)	50,00
(ч/з Берник Г. В.), м. Вижиця Чернівецької обл.	135,00
Василешен В.І., смт. Кути Косівського р-ну	300,00
Івано-Франківської обл.	
Карнаушенко Л. Ф., с. Очеретине Донецької обл.	15,00
Міщенко П. В., м. Київ	20,00
Данилюк В. О., м. Тростянець Івано-Франківської обл.	10,00
Єрмак А. В., м. Київ	10,00
Красівський М. Я., с. Витвиця Долинського р-ну	100,00
Івано-Франківської обл.	20,00
Скибінська Г. А., м. Чернівці	20,00
Горішівська школа Долинського р-ну	
Івано-Франківської обл.	55,00
(ч/з Костецьку Г. Д.)	100,00
Юрина І. В., м. Полтава	117,00
Ільків В. В., м. Долина Івано-Франківської обл.	
Берегометська гімназія Вижницького р-ну Чернівецької обл. (ч/з Паламарюк Ю. В.)	355,50
ЛНУ м. Львів, профорганізація, викладачі і співробітники	900,00
Швець І. А. та Швець О. А., м. Чернівці	50,00
Райко А. О., м. Київ	100,00
Яворівська ЗОШ І—ІІ ст., від вчительського колективу Долинського р-ну	236,00
Івано-Франківської обл.	540,00
(ч/з Надольську Л. І.)	
Кузнецовська міська Рада Рівненської обл. (ч/з Кушнір І.Л.)	50,00
Михайлишук В., м. Коломия Івано-Франківської обл.	

НА СПОМИН РІДНИХ ДУШ

Добрий день, шановне товариство!

Звертаюся з листом до видання уперше. Що надихнуло до цього? Передусім, — свята справа, започаткована Всеукраїнським товариством “Просвіта” для увічнення пам'яті Великого Кобзаря — спорудження Церкви його імені.

Звідси й духовна єдність із Вашим виданням. А правильніше, — то відчуття одностайності. Одразу зазначу, що це не вихлюп післяреволюційних емоцій чи якийсь просвітління, до цього йшлося здавна. Про що й розповім.

Так уже склалося, що змалку зростав я на вулиці Шевченка в колишньому козацькому займищі, ніколи й ніким не покріпаченому селі Томаківка того ж району на Дніпропетровщині (недалеко від Верхньої Хортиці). Казав мій тато, начебто колись давно битим шляхом через Томаківку до Нікополя промандрував Тарас Григорович. Тож згодом селяни і нарекли вулицю його іменем.

Хто такий Кобзар, дізнався, ще не вміючи читати. Тут усе просто. Тато дуже шанував рідну мову, і коли випадала вільна від журналістської роботи година, брав із плетеної лозинової полицки книжку й читав і декламував нам, малим своїм синам, “Гайдамаків”, “Катерину”, “Сон”. А ще він водив нас у степ, на береги річки, до джерел. На тлі неозорих краєвидів поетичне слово сповнювало моє серце особливим духом, формувало світогляд і характер, переконання у природженому свободолюбстві українців, гордістю за козацькі подвиги свого пращура, за родовим переказом — одного з організаторів та учасників Коліївщини. А коли школя-

Міське об'єднання ВУТ “Просвіта” м. Слов'янськ Донецької області (ч/з Савенко В. Ф.)

Савенко В. Ф.	20,00
Савенко І. М.	10,00
Савенко В. В.	10,00
Савенко Г. М.	10,00
Савенко В. В.	10,00
Савенко Р. В.	5,00
Савенко Т. І.	5,00
Савенко Я. Р.	1,00
Савенко В. В.	10,00
Савенко Т. О.	10,00
Копач Є. І.	10,00
Копач П. М.	10,00
Пивовар М. О.	10,00
Грунський В. Г.	5,00
Локтева С. І.	10,00
Локтев В. Н.	10,00
Векітко Н. Ф.	10,00
Горбачук В. Т.	20,00
Кобелюх Б. В.	5,00
Хавтур А. В.	5,00
Колесникова М. П.	5,00

Ткач Г. М.	5,00
Духін О.	6,00
Бистрицька Л. О.	2,00
Карпенко Т. В.	2,00
Куц М. А.	2,00
Таран В. П.	1,00
Тонка Г. Ю.	5,00
Тонкий С. Ю.	10,00
Тонка Л. Ф.	10,00
Швець А. О.	1,00
Мороко Л. М.	25,00
Міна Р. С.	2,00
Тапанакіна В. С.	2,00
Адамович В. І.	5,00
Бардакова О. В.	5,00
Міна П. С.	5,00
Кушик А. М.	5,00
Карпенко О. О.	10,00
Богомаз Т. І.	10,00
Грунська А. В.	6,00
Колмикова Т. І.	30,00
Слов'янська організація політ'язнів і репресованих	100,00
Медведев М. М.	50,00
Назимко М. С.	10,00
Всього:	500,00

м. Слов'янськ, Донецької обл. Просвіт'яни-офірувачі біля будинку “Просвіти”

вічність. То тепер це мій обов'язок. Наскільки дозволяють статки — вніс кошти на побудову Тарасової Церкви за їхніми іменами.

Упевнений, першими з тих, хто підтримав би добродійну ініціативу і зробив би пожертви на цей Храм, були б і мої друзі-наставники, котрі відкрили для мене продовжувачів Кобзареві справи В. Стуса і В. Симоненка, і які, на превеликий жаль, передчасно пішли з життя, — це дніпропетровські теле-радіожурналісти й поети Семен Данилович Ковальчук та Володимир Гнатович Пайос.

Дорогою реліквією залишиться для мене аудіограма з життєписом Великого Тараса у виконанні сучасних кобзарів, подарована мені трагічно загиблим земляком-побратимом і колегою, щирим шанувальником Тарасового слова, колишнім народним депутатом Анатолієм Єрмаком.

Користуючись нагодою (якщо редакція визнає за доцільне надрукувати цього листа), **хочу звернутися до всіх, кому не чужі Шевченкова доля і слово: за можливості внесіть добровільні пожертви за тих, кого вже немає поміж нас, від їхнього імені.**

І коли постане біля високої гори в Каневі величний Храм-пам'ятник Кобзареві, над ланами і горами, і Дніпром, і кручами, їм “...буде видно, буде чути...”, чи по совісті живемо ми нині “...у сім'ї великій... вольній, новій...”

Слава Україні!
З повагою

● **Юрій БАБА**, м. Київ
Від редакції. Автор долучив до свого листа копії платіжок: на пошану пам'яті своїх батьків і друзів ним внесено кошти.

Отож: Баба М. М., — 10 грн., Баба О. М., — 10 грн., Ковальчук С. Д., — 10 грн., Пайос В. Г., — 10 грн.

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 598 612 грн. 76 коп.

